

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen Ambtsbericht Libië September 2013

Colofon

Plaats
Opgesteld door

Den Haag
Directie Consulaire Zaken en Migratiebeleid | Afdeling
Migratie en Asiel

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
2 Landeninformatie	7
2.1 Basisgegevens	7
2.1.1 Land	7
2.1.2 Volk	7
2.1.3 Taal	7
2.2 Geschiedenis	8
2.3 Staatsinrichting	8
2.3.1 Wetgevende macht	8
2.3.2 Uitvoerende macht	9
2.3.3 Rechterlijke macht	9
2.4 Politieke ontwikkelingen	11
2.4.1 Verkiezing nieuwe gemeenteraden	15
2.5 Veiligheidssituatie	16
2.5.1 Gewapende conflicten	16
2.5.2 Aantallen slachtoffers gewapend conflict	21
2.5.3 Libische veiligheidssector	21
3 Mensenrechten	24
3.1 Waarborgen	24
3.1.1 Grondwet	24
3.1.2 Verdragen en Protocollen	25
3.1.3 Nationale wetgeving	25
3.1.4 Staatsburgerschap	26
3.1.5 Toezicht	26
3.1.6 Ombudsman	27
3.2 Naleving en schendingen	27
3.2.1 Vrijheid van meningsuiting	27
3.2.2 Vrijheid van vereniging	29
3.2.3 Vrijheid van vergadering	29
3.2.4 Vrijheid van godsdienst	30
3.2.5 Bewegingsvrijheid	32
3.2.6 Rijbewijs	35
3.2.7 Rechtsgang	35
3.2.8 (Willekeurige) arrestaties en detenties	37
3.2.9 Mishandeling en foltering	39
3.2.10 Verdwijningen	39
3.2.11 Buitengerechtelijke executies en moorden	39
3.2.12 Doodstraf	40
3.2.13 Bloed- en erekwesities	40
4 Positie specifieke groepen	41
4.1 Etnische minderheden	41
4.2 Vrouwen	41
4.3 Female Gender Mutilation (FGM)	42
4.4 LHBT	42
4.5 (Alleenstaande) minderjarigen	43
4.6 Dienstplichtweigeraars en desertie	43

5	Migratieproblematiek	45
5.1	Migratiefactoren of -oorzaken	45
5.2	Opvang in de regio	47
5.3	Activiteiten internationale organisaties	47
5.3.1	UNSMIL	47
5.3.2	UNDP	48
5.3.3	UNHCR	48
5.3.4	UNICEF	48
5.3.5	IOM	48
5.3.6	ICRC	48
6	Bijlagen	50
6.1	Literatuurlijst	50
6.2	Persberichten	53
6.3	Afkortingenlijst	59
6.4	Websites	60
6.5	Overzichtskaart Libië	61

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht, dat de periode beslaat van mei 2012 tot en met augustus 2013, wordt de huidige situatie in Libië beschreven voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit dit land en voor besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Libische asielzoekers. Voor wat betreft de situatie in Libië tijdens het bewind van Gaddafi en het gewapende conflict in 2011 dat heeft geleid tot de val van Gaddafi, wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht dat in mei 2012 is gepubliceerd.

Dit ambtsbericht is gebaseerd op informatie uit openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties (ngo's), de Libische autoriteiten, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst.

Daarnaast liggen bevindingen ter plaatse en vertrouwelijke rapportages van de Nederlandse vertegenwoordiging in Tripoli aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag.

In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daarnaast wordt de tekst in veel gevallen (ook) ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op de recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied. Ook is een korte passage over de geografie en de bevolking opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Libië geschetst. Na een beschrijving van de nationale wetgeving en internationale verdragen waarbij Libië partij is, komen mogelijkheden van toezicht op de naleving van de mensenrechten aan de orde. Daarna volgt de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten.

In hoofdstuk vier wordt de positie van specifieke groepen belicht, waaronder etnische minderheden, vrouwen en minderjarigen, evenals homoseksuelen.

In hoofdstuk vijf komen de opvang van binnenlands ontheemden en activiteiten van internationale organisaties, waaronder UNHCR, aan de orde.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land

Tijdens het conflict in 2011 werd de officiële naam van het land veranderd van *Great Socialist People's Libyan Arab Jamahiriya* in *Libya*. Op 8 januari 2013 bepaalde het *General National Congress* dat tenminste tot aan de goedkeuring van de nieuwe grondwet (zie 3.1.1 Grondwet) de officiële naam van het land *State of Libya* zal zijn.¹

Libië is gelegen in Noord Afrika aan de Middellandse Zee. In het oosten grenst Libië aan Egypte, in het westen aan Tunesië en Algerije, in het zuiden aan Niger en Tsjaad en in het zuidoosten aan Soedan (zie 6.5 Overzichtskaart Libië). Het land bestaat voor meer dan 90% uit woestijn en is verdeeld in 22 districten.²

Libië heeft een oppervlakte van ruim 1.750.000 vierkante kilometer en de hoofdstad Tripoli ligt aan de westkant van Libië. Andere grote steden zijn Benghazi, Misrata, Tobruk, Sebha, Zawiya en Sirte.³

De Libische munteenheid is de dinar.⁴

2.1.2 Volk

Schattingen over de totale bevolking van Libië lopen uiteen van ruim 5,6 miljoen tot ruim 6,3 miljoen inwoners. Bijna 30% van de bevolking zou onder de vijftien jaar oud zijn. Ongeveer 78% van de bevolking woont in stedelijke gebieden, waarvan Tripoli met ruim één miljoen inwoners en Benghazi met ruim 600.000 inwoners de grootste zijn. De stad Misrata heeft ongeveer 286.000 inwoners, Tobruk 138.000, Sebha 99.000, Zawiya 87.000 en Sirte 78.000.⁵

Ongeveer 97% van de bevolking bestaat uit Arabisch sprekende moslims die afstammen van gemengde Arabische-Amazigh (Berber) voorouders. Daarvan zijn de Amazighen, Toearegs en Tobu's de belangrijkste minderheidsgroepen. De overige 3% bestaat uit Grieken, Maltezen, Italianen, Egyptenaren, Pakistani, Turken, Indiërs en Tunesiërs.⁶

2.1.3 Taal

In de *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet en 3.1.3 Nationale wetgeving) is bepaald dat het Arabisch de officiële taal in Libië is. Verder is in de *Declaration* bepaald dat de Staat de culturele rechten waarborgt voor alle onderdelen van de

¹ Persbericht: *GNC officially renames Libya the "State of Libya" – until the new constitution*, www.libyaherald.com, 9 januari 2013; World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 15 maart 2013; Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013; UK Border Agency: *Libya – Country of Origin Information (COI) report*, 19 december 2012.

² Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013; UK Border Agency: *Libya – Country of Origin Information (COI) report*, 19 december 2012.

³ Economist Intelligence Unit (EIU): *Country Report Libya*, 12 maart 2013; Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013.

⁴ Economist Intelligence Unit (EIU): *Country Report Libya*, 12 maart 2013; Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013; BBC News: *Libya profile*, 8 december 2011.

⁵ Economist Intelligence Unit (EIU): *Country Report Libya*, 12 maart 2013; Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013.

⁶ Britannica Online Encyclopedia: *Berber*, www.britannica.com, geraadpleegd 30 augustus 2013; Temehu: *Libyan People & Ethnic Tribes*, www.temehu.com, geraadpleegd 30 augustus 2013; Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

Libische samenleving en dat hun talen beschouwd zullen worden als nationale talen (zie 4.1 Etnische minderheden).⁷

In de voornaamste steden wordt Arabisch algemeen begrepen. Alleen in de grotere steden wordt Engels gesproken, zij het in beperkte mate; oudere Libiërs spreken soms ook wat Italiaans. Verder wordt in Libië een aantal Berbertalen gesproken, waaronder Nafusi, Awjilah, Suknah, Ghadamis, en Tamasheq.⁸

Het lager, middelbaar, beroeps en universitair onderwijs wordt uitsluitend in de Arabische taal gegeven.

2.2 Geschiedenis

Voor wat betreft een kort overzicht van de geschiedenis van Libië wordt verwezen naar het *Algemeen Ambtsbericht Libië, mei 2012*.

2.3 Staatsinrichting

Tijdens het gewapend conflict in 2011 richtte de oppositie de *National Transitional Council* (NTC) op als alternatief voor het bewind van Gaddafi.⁹ De NTC stelde een *Constitutional Declaration* op, waarin het proces voor de "wederopbouw van de democratische staat Libië" werd uiteengezet. Vervolgens werd door de NTC een kieswet voor de verkiezing van het 200 leden tellend *General National Congress*¹⁰ goedgekeurd en werd een *High National Electoral Commission*¹¹ benoemd (zie 2.3.1 Wetgevende macht, 2.3.2 Uitvoerende macht en 2.4 Politieke ontwikkelingen).¹²

2.3.1 Wetgevende macht

Op grond van de *Constitutional Declaration* vervulde de NTC vanaf haar oprichting tot aan de overdracht aan het *General National Congress* de rol van wetgevende macht in Libië. Op 7 juli 2012 werden de verkiezingen gehouden voor het *General National Congress* en op 8 augustus 2012 vond de machtsoverdracht plaats van de NTC aan het *Congress*, waarna de NTC werd ontbonden.¹³

Het *General National Congress* bestaat uit 200 gekozen leden: 120 leden op individuele basis en 80 leden op basis van partijlijsten. Tijdens de inaugurele zitting

⁷ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 15 maart 2013.

⁸ Ethnologue: *Libya*, www.ethnologue.com, geraadpleegd 18 maart 2013; UK Border Agency: *Libya – Country of Origin Information (COI) report*, 19 december 2012.

⁹ Afhankelijk van de bron wordt deze naam op verschillende manieren gespeld, zoals: Kaddafi, Kadhafi, Kadafi, Khadafi, Khaddafi, Gadafi, Gaddafi, Ghadafi, Ghadafi, Qadhafi, Qadafi, Qaddafi, Qadhāfy en Gathafi. In dit Algemeen Ambtsbericht zal de schrijfwijze "Gaddafi" worden gehanteerd.

¹⁰ In de *Constitutional Declaration* wordt het *General National Congress* de *National Public Conference* genoemd. In rapporten en berichtgeving over Libië wordt het *General National Congress* soms ook wel *Public Conference*, *National Congress* of *(General) National Assembly* genoemd. Omdat in de titel van de kieswet *General National Congress* wordt gebruikt, is die benaming aangehouden voor dit ambtsbericht.

¹¹ In de *Constitutional Declaration* wordt de kiescommissie *National Supreme Commission for elections* genoemd, en in de kieswet *High Electoral Commission*. Omdat in rapporten en berichtgeving over Libië de kiescommissie *High National Election Commission (HNEC)* wordt genoemd (evenals op de eigen website van de HNEC, www.hnec.ly), is die benaming aangehouden voor dit ambtsbericht.

¹² World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 15 maart 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; High National Election Commission: *Law No. (4) of 2012 on the Election of the General National Congress*, 28 januari 2012.

¹³ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 15 maart 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Opposition figure elected president of parliament*, 10 augustus 2012.

van het *Congress* op 9 augustus 2012 werd Muhammad Yusuf al-Magarief tot voorzitter van het parlement en interim-president van Libië gekozen. Al-Magarief zou aanblijven tot nieuwe verkiezingen zouden worden gehouden, na de opstelling van een nieuwe grondwet. Vooruitlopend op de implementatie van de *Political Isolation Law*¹⁴ trad al-Magarief op 28 mei 2013 echter af. Op 25 juni 2013 werd Nuri Ali Abu Sahmain, afkomstig uit de Amazigh gemeenschap, gekozen als opvolger van al-Magarief (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen).¹⁵

Na maanden van onduidelijkheid over de te volgen procedure besloot het *General National Congress* op 10 april 2013 dat de *Constitutional Commission*, die de nieuwe grondwet gaat schrijven, door het volk wordt gekozen en niet door het *General National Congress* wordt benoemd. Vervolgens benoemde het *General National Congress* een adviesraad, die als taak heeft een concept-kieswet op te stellen voor de verkiezing van de *Constitutional Commission* (zie 3.1.1 Grondwet).¹⁶

2.3.2 *Uitvoerende macht*

Als opvolger van de in oktober 2011 door de NTC benoemde premier Abdel Raheem al-Keab, benoemde het *General National Congress* op 12 september 2012 Mustafa Abu Shagur tot premier. Na twee mislukte pogingen om van het *Congress* goedkeuring te krijgen voor een door hem samengestelde interim-regering, werd Abu Shagur uit zijn functie ontheven. Vervolgens benoemde het *Congress* op 14 oktober 2012 Ali Zeidan tot premier. Zijn interim-regering werd met instemming van het *General National Congress* op 14 november 2012 beëdigd (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen).¹⁷

2.3.3 *Rechterlijke macht*

Het rechtssysteem in Libië bestaat uit vier niveaus:

- *Suprême Court* (Hooggerechtshof, *al-mahkama al-ulya*)
- *Courts of Appeal* (Hoven van Beroep, *mahakim al-istinaf*)
- *Courts of First Instance* (Hoven van Eerste Aanleg, *mahakim ibtidaiya*)
- *District Courts* (arrondissementsrechtbank, *mahakim juziya*)

De *National Transitional Council* heeft in april 2011 de *State Security Court* opgeheven. Verder heeft het *General National Congress* een wet aangenomen betreffende de jurisdictie van de civiele en militaire rechtbanken. In diezelfde wet is ook vastgelegd dat de militaire rechtbank geen jurisdictie over burgers heeft. In tegenstelling tot de lagere rechtbanken, die worden gefinancierd door het ministerie

¹⁴ De *Political Isolation Law* voorziet in een verbod voor het bekleden van verantwoordelijke posities bij de overheid voor een periode van tien jaar, door personen die tijdens het bewind van Gaddafi een (hoge) positie bekleedden. Een niet-officiële Engelse vertaling van deze wet is te vinden op:

<http://www.libyaherald.com/2013/05/14/political-isolation-law-the-full-text/>.

¹⁵ Persbericht: *Nuri Ali Abu Sahmai elected Congress President*, www.libyaherald.com, 25 juni 2013; BBC News: *Libya GNC Chairman Muhammad al-Magarief resigns*, 28 mei 2013; Persbericht: *Magarief resigns as GNC head – in anticipation of being forced out by Isolation Law*, www.libyaherald.com, 28 mei 2013; BBC News: *Libya profile – Chairman of the General National Congress: Mohamed Magarief*, 10 december 2012; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Opposition figure elected president of parliament*, 10 augustus 2012.

¹⁶ Persbericht: *Congress names committee members to draft Constitutional Commission election law*, www.libyaherald.com, 15 april 2013; Persbericht: *The Constitutional Commission will be elected and the political isolation law is constitutional, rules Congress*, www.libyaherald.com, 11 april 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

¹⁷ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; BBC News: *Libya profile – Chairman of the General National Congress: Mohamed Magarief*, 10 december 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Prime minister ousted by General National Congress*, 9 oktober 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *First elected prime minister takes office*, 14 september 2012.

van Justitie, wordt het Hooggerechtshof gefinancierd door het *General National Congress*.¹⁸

Sinds de beëindiging van het gewapende conflict is enige vooruitgang geboekt met het reactiveren van het Libische gerechtelijk apparaat, waar naar verluidt ongeveer 1.200 rechters in werkzaam zijn. Hoewel bijna alle rechters en openbare aanklagers weer in functie zijn, worden in het grootste deel van Libië nog niet regelmatig rechtszittingen gehouden, met uitzondering van zittingen die betrekking hebben op familie- en burgerlijk recht.¹⁹

De onstabiele veiligheidssituatie bemoeilijkte een volledige hervatting van het Libische gerechtelijke systeem. Gewelddadigheden en represailles tegen rechters en advocaten zijn volgens *Lawyers for Justice* in Libië in een alarmerend tempo toegenomen. Alleen al in de eerste helft van 2013 werden drie rechters vermoord. Ook hebben zich incidenten voorgedaan, waaronder in Benghazi en Darnah, waarbij personeel van rechtbanken door milities lichamelijk was mishandeld. Tevens werden rechtbanken beschadigd, waaronder het kantoor van de hoofdaanklager in Benghazi en het hof van beroep in de Green Mountain regio. Sommige rechtbanken schortten hun werkzaamheden tijdelijk op of dreigden dit te doen als de veiligheid van de werknemers niet gegarandeerd werd (zie 2.5.1 Gewapende conflicten).²⁰

Wel is een begin gemaakt met de versterking van het gerechtelijk apparaat. Op 26 mei 2012 vaardigde de President van de *Supreme Judicial Council* een decreet uit voor de oprichting van een *National Committee for the Development of the Judicial System (al-lajna al-wataniya li-tatwir al-qadaa)* dat rapporteert over gerechtelijke hervormingen. Het comité bestaat uit 17 leden en heeft als taak aanbevelingen te doen voor de herstructurering van het gerechtelijk apparaat, de rechtsbedeling en het wetgevende kader.²¹

Begin januari 2013 diende het *National Committee for the Development of the Judicial System* een rapport in bij het *General National Congress* met een aantal hervormingen van het gerechtelijk apparaat. Verder is in het voorstel opgenomen dat de *Supreme Judicial Council* de enige competente autoriteit zou moeten zijn die een procureur-generaal kan benoemen, kan ontheffen uit zijn functie of zijn ontslag kan aanvaarden.²²

Medio maart 2013 bood de zittende procureur-generaal, Abdulaziz al-Hasadi, zijn ontslag aan bij de *Supreme Judicial Council*, naar verluidt om gezondheidsredenen.

¹⁸ United Nations Security Council (UNSC): *Briefing to the Security Council - Special Representative of the Secretary-General and Head of Unsmil, Tarik Mitri*, 18 juni 2013; International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013.

¹⁹ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

²⁰ Persbericht: *Lawyers slam "alarming" growth of attacks on judiciary*, www.libyaherald.com, 19 juni 2013; Persbericht: *Judge shot dead outside court in eastern Libyan city*, www.reuters.com, 16 juni 2013; Persbericht: *Derna judge murdered outside courthouse*, www.libyaherald.com, 13 juni 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Human Rights Watch (HRW): *World Report 2013 - Libya*, 31 januari 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

²¹ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; Persbericht: *Supreme Judicial Council committed to restructuring Libyan judicial system*, www.libyaherald.com, 29 november 2012; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

²² International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; Persbericht: *Prosecutor General's Office makes statement on various issues*, www.libyaherald.com, 12 januari 2013.

Op 20 maart 2013 benoemde het *General National Congress* mr. Abdul Qader Juma Radwan als nieuwe procureur-generaal.²³

De *Political Isolation Law*²⁴ die op 5 mei 2013 door het *National General Congress* werd aangenomen (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen), zal naar het zich laat aanzien tevens gevolgen hebben voor de rechterlijke macht, maar op dit moment is het echter nog onduidelijk in welke mate.²⁵

2.4 Politieke ontwikkelingen

In de aanloop naar de verkiezing van het 200 leden tellend *General National Congress* hebben volgens de *High National Electoral Commission* van de 3,2 tot 3,4 miljoen kiesgerechtigde Libiërs meer dan 2,8 miljoen kiezers zich laten registreren; 45% hiervan waren vrouwen.²⁶

De *Integrity and Patriotism Commission*, belast met het doorlichten van de verkiezingskandidaten van het *General National Congress*, schrapte 150 personen van de definitieve kieslijsten. In totaal stelden 2.501 kandidaten zich beschikbaar (waaronder 84 vrouwen) voor de 120 zetels bestemd voor onafhankelijken; 1.206 kandidaten (waaronder 545 vrouwen) vertegenwoordigden 142 politieke partijen voor de 80 zetels bestemd voor politieke partijen. Op 10 juni 2012 maakte de *High National Electoral Commission* bekend dat vanwege technische en logistieke redenen de geplande verkiezingsdatum van 19 juni naar 7 juli 2012 werd uitgesteld. De verkiezingscampagnes werden gehouden in de periode van 18 juni tot 5 juli 2012. De registratieperiode en de verkiezingscampagnes verliepen grotendeels zonder incidenten, maar de week vóór de verkiezingen werd gekenmerkt door geweld, voornamelijk in het oosten (zie 2.5.1 Gewapende conflicten).²⁷

Op 7 juli 2012 brachten ongeveer 1,77 miljoen Libiërs, waarvan 39% vrouwen, hun stem uit in 1.546 stemlokalen in het land. Van 3 tot 7 juli 2012 kon de Libische diaspora in zes landen hun stem uitbrengen, waarvan meer dan 8.000 Libiërs gebruik hebben gemaakt.²⁸ De *High National Electoral Commission* had ook speciale voorzieningen getroffen voor binnenlands ontheemde Tawergha, Toeareg en Mashashiya kiezers. Meer dan de helft van deze geregistreerde kiesgerechtigden hebben hun stem uitgebracht.²⁹

De verkiezingen werden gemonitord door ruim 21.000 geregistreerde binnenlandse waarnemers en agenten, die ook toezicht hielden of er geen onregelmatigheden

²³ Human Rights Watch (HRW): *Libya: Ensure Abdallah Sanussi Access to Lawyer*, 17 april 2013; International Criminal Court (ICC): *Situation in Libya in the case of the Prosecutor v. Saif Al-Islam Gaddafi and Abdullah Al-Senussi*, No. ICC-01/11-01/11, 28 maart 2013; Persbericht: *Attorney General resigns, replaced by Supreme Court advisor*, www.libyaherald.com, 17 maart 2013; Persbericht: *Opinion: Prosecutor General's Office makes statement on various issues*, www.libyaherald.com, 12 januari 2013.

²⁴ De *Political Isolation Law* voorziet in een verbod voor het bekleden van verantwoordelijke posities bij de overheid voor een periode van tien jaar, door personen die tijdens het bewind van Gaddafi een (hoge) positie bekleedden. Een niet-officiële Engelse vertaling van deze wet is te vinden op: <http://www.libyaherald.com/2013/05/14/political-isolation-law-the-full-text/>.

²⁵ Economist Intelligence Unit (EIU): *Country Report Libya*, 31 mei 2013; Persbericht: *Political Isolation Law: the full text*, www.libyaherald.com, 14 mei 2013.

²⁶ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Election Delayed*, 19 juni 2012; Persbericht: *Statement of Registration End*, www.hnec.ly, 23 mei 2012.

²⁷ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Libyans head to the polls*, 6 juli 2012; Persbericht: *The starting date of the electoral campaign*, www.hnec.ly, 16 juni 2012.

²⁸ De Libische diaspora kon hun stem uitbrengen in Canada, de Verenigde Arabische Emiraten, Duitsland, Jordanië, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Economist Intelligence Unit (EIU): *Libyans head to the polls*, 6 juli 2012.

²⁹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

plaatsvonden. Daarnaast monitorden ongeveer 190 buitenlandse waarnemers van 10 organisaties, waaronder de Afrikaanse Unie, de Arabische Liga, de Europese Unie en het Carter Center, de verkiezingen. Evaluaties door zowel binnenlandse als buitenlandse waarnemers waren hoofdzakelijk positief en gaven constructieve aanbevelingen voor het verbeteren van electorale processen in de toekomst.³⁰

Op 17 juli 2012 werd de voorlopige uitslag bekendgemaakt en na behandeling door rechtbanken en de *High National Electoral Commission* van 16 aangetekende beroepen en klachten, werden op 1 augustus 2012 de definitieve resultaten bekendgemaakt.³¹

De *National Forces Alliance*, geleid door het voormalig hoofd van het *Executive Committee* van de NTC, Mahmoud Jibril, won 39 van de 80 zetels van het *General National Congress* bestemd voor politieke partijen (zie 2.3.1 Wetgevende macht). De *Justice and Construction Party* van de Libische Moslim Broederschap werd tweede met 17 zetels. Het *National Front*, voorheen bekend als *National Front for the Salvation of Libya*, won drie zetels. *Al-Watan*, een politieke partij opgericht door voormalig militia leider Abdel Hakim Belhaj, kreeg geen zetels. Vrouwen verwierven in totaal 33 van de 200 zetels van het *General National Congress* (ongeveer 16,5%). Slechts één vrouw verwierf een zetel als onafhankelijke kandidate van de 120 zetels van het *General National Congress* (zie 2.3.1 Wetgevende macht); de overige 32 zetels gingen naar vrouwen die gelieerd zijn aan een politieke partij.³²

Op 8 augustus 2012 droeg de NTC de macht over aan het *General National Congress* waarna de NTC werd ontbonden. Tijdens de inaugurele zitting van het *Congress* op 9 augustus 2012 werd Muhammad Yusuf al-Magariief, leider van de *National Front Party*, tot voorzitter van het *General National Congress* gekozen.³³

Op 12 september 2012 benoemde het *General National Congress* uit acht genomineerde kandidaten Mustafa Abu Shagur tot premier, de eerste Libische premier die democratisch werd verkozen. De strijd voor de functie van premier ging voornamelijk tussen drie kandidaten: Abu Shagur, een onafhankelijke kandidaat, Jibril, de leider van de *National Forces Alliance* en voormalig premier tijdens het gewapende conflict, en Awad Al-Barassi, een kandidaat van de *Justice and Construction Party* van de Libische Moslim Broederschap. Abu Shagur, een voormalig hoogleraar aan de universiteit, versloeg in twee stemrondes Mahmoud Jibril met twee stemmen.³⁴

Shagur slaagde er niet in om vóór de deadline van 28 september 2012 een door hem samengestelde interim-regering voor te leggen aan het *General National Congress* en vroeg 10 dagen verlenging. Het *Congress* verleende Abu Shagur tot 8 oktober 2012 uitstel, maar dreigde met ontslag als hij niet op die datum een nieuwe regering zou voordragen. Op 5 oktober 2012 presenteerde Abu Shagur zijn eerste

³⁰ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

³¹ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Election commission confirms final result*, 2 augustus 2012; Persbericht: *The starting date of the electoral campaign*, www.hnec.ly, 16 juni 2012.

³² Politieke partijen waren verplicht op hun kieslijsten voor de verkiezing van het *General National Congress* mannelijke en vrouwelijke kandidaten om en om af te wisselen. United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Election commission confirms final result*, 2 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *National Forces Alliance wins 39 seats*, 19 juli 2012; Persbericht: *Libya Election Results Put Liberal Alliance First*, www.rferl.org, 18 juli 2012.

³³ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Opposition figure elected president of parliament*, 10 augustus 2012.

³⁴ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *First elected prime minister takes office*, 14 september 2012.

interim-regering aan het *General National Congress*. Zijn groep van ministers kreeg veel kritiek omdat de meeste zetels naar politieke onbekenden gingen en oude bekenden die deel hadden uitgemaakt van de *National Transitional Council*. Abu Shagur stelde vervolgens een tweede regering samen, waarover op 7 oktober 2012 door het *General National Congress* werd gestemd. Tijdens de stemming werd duidelijk dat het in feite een referendum was over het al of niet aanblijven van de premier zelf. Zelfs voordat Abu Shagur zijn regering bekendmaakte, hadden 126 van de 200 leden van het *General National Congress* al een petitie getekend waarin een beroep op Abu Shagur werd gedaan af te treden. Toen ook zijn tweede interim-regering door het *General National Congress* werd verworpen werd Mustafa Abu Shagur uit zijn functie ontheven.³⁵

Na het ontslag van Abu Shagur besloot het *General National Congress* op 8 oktober 2012 een nieuwe premier te kiezen op basis van consultaties met politieke blokken en organisaties, in plaats van opnieuw kandidaten te laten nomineren. Vervolgens benoemde het *Congress* op 14 oktober 2012 Ali Zeidan tot premier. Zeidan werkte eind zeventiger jaren als diplomaat op de Libische ambassade in India, onder ambassadeur Mohammed Al-Magarief, de voormalige voorzitter van het *General National Congress*. Beide mannen keerden in 1980 het bewind van Gaddafi de rug toe en richtten een jaar later het *National Front for the Salvation of Libya* op (thans bekend als *National Front*).³⁶

Op 31 oktober 2012 verleende het *General National Congress* goedkeuring aan de door Zeidan samengestelde interim-regering. Zijn regering bestond uit 27 ministers en drie plaatsvervangende premiers waaronder Awad al-Barassi, de favoriete kandidaat van de Moslim Broederschap in de eerste ronde van de stemming voor een nieuwe premier in september 2012. Ook maakten vertegenwoordigers van de twee grootste politieke blokken in het *General National Congress*, de *National Forces Alliance* (NFA) en de *Justice and Construction Party* (JCP) deel uit van de regering. Tevens hadden twee vrouwen en één lid van een etnische minderheidsgroepering zitting in de regering.³⁷

Op 14 november 2012 vond de beëdiging van de interim-regering plaats. De *High Commission for the Implementation of the Integrity and Patriotism Standards*³⁸ sloot aanvankelijk vier ministeriële benoemingen van het kabinet van Zeidan uit. Ngo's hadden naar verluidt veel kritiek op de commissie omdat die te ondoorzichtig te werk zou gaan. Volgens de regels van de commissie mag eenieder die het vorige regiem verheerlijkte, of onder het vorige regiem een leidinggevende positie bekleedde, of zakelijke banden met de Gaddafi familie had, geen openbare functie uitoefenen. Hoewel de rechtbank later in alle vier gevallen het besluit van de commissie vernietigde, bleef in sommige kringen de verdenking bestaan dat het screening proces is gepolitiseerd.³⁹

³⁵ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *Congress warns prime minister over delay to government*, 27 september 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Prime minister-elect submits cabinet line-up to parliament*, 4 oktober 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Prime minister ousted by General National Congress*, 9 oktober 2012.

³⁶ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *New prime minister elected*, 15 oktober 2012.

³⁷ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *Cabinet approved but six ministers face investigation*, 2 november 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Prime minister-elect presents cabinet*, 30 oktober 2012.

³⁸ Deze commissie werd in april 2012 opgericht voor de doorlichting van kandidaten voor de verkiezingen van het *General National Congress*.

³⁹ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *New government officially takes over*, 19 november 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Cabinet approved but six ministers face investigation*, 2 november 2012.

Het debat over het “zuiveringsbeleid” kreeg een impuls doordat het *General National Congress* vanaf december 2012 debatteerde over een wetsontwerp van de *Political Isolation Law*. Het wetsontwerp voorzag in een verbod voor het bekleden van verantwoordelijke posities bij de overheid voor een periode van tien jaar, door personen die tijdens het bewind van Gaddafi een (hoge) positie bekleedden. Over het ontwerp ontstond diepe verdeeldheid tussen leden van het *Congress* en politieke krachten, in het bijzonder voor wat betrof de potentiële reikwijdte en de toepassing van zo’n wet. Het wetsontwerp was controversieel omdat het meer dan 30 leden van het *General National Congress* zou treffen, waaronder de voorzitter Muhammad Yusuf al-Magarief en ook premier Ali Zeidan.⁴⁰

Tijdens diverse demonstraties werd van het *General National Congress* geëist om de *Political Isolation Law* aan te nemen en premier Ali Zeidan te ontslaan. Begin maart 2013 verstoorden ongeveer 300 tot 600 gewapende voorstanders een vergadering van het *General National Congress* en eisten dat de wet werd aangenomen. Toen voorzitter Muhammad Yusuf al-Magarief probeerde weg te rijden werd zijn auto onder vuur genomen. Al-Magarief, die in januari 2013 in zijn huis ook al een aanslag overleefde, bleef ongedeerd. Eind maart 2013 werd het regeringsgebouw enige tijd omsingeld door ongeveer 20 gewapende demonstranten. Later op de dag werd het gebouw door de demonstranten weer vrijgegeven.⁴¹

In een nieuwe poging de *Political Isolation Law* te laten aannemen door het *General National Congress* bezetten op 28 april 2013 een aantal bewapende milities het ministerie van Justitie en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Onder die dwang werd de wet uiteindelijk op 5 mei 2013 met een overgrote meerderheid van 164 stemmen vóór en vier stemmen tegen aangenomen. De bezetting van de ministeries duurde ook daarna nog voort en de milities stelden nog meer politieke eisen. Toenemende onvrede onder de bevolking over de gang van zaken en een toezegging van premier Ali Zeidan een paar van de vele eisen van de milities nader te willen bestuderen zorgden er uiteindelijk voor dat de bezetting werd opgeheven.⁴²

Vooruitlopend op de implementatie van de *Political Isolation Law* trad al-Magarief, voorzitter van het *General National Congress* en tevens interim-staatshoofd, op 28 mei 2013 af. Op 25 juni 2013 werd in een tweede kiesronde met 96 stemmen vóór en 8 onthoudingen Nuri Abu Sahmain tot zijn opvolger gekozen. Zijn tegenstander, Sharif al-Wafi Muhamed, kreeg 80 stemmen. Hoewel Abu Sahmain als onafhankelijke kandidaat in het *General National Congress* zat, was hij lid van het *Martyrs’ Loyalty Block* dat ook zitting heeft in het *Congress*. Vóór zijn verkiezing heeft Abu Sahmain echter aangegeven dat hij ontslag zou nemen als lid van het *Block* zodat hij alle Libiërs kon vertegenwoordigen. Abu Sahmain komt uit de stad Zuara, vlakbij de grens met Tunesië, en is het eerste lid van de Amazigh etnische minderheid met een leidende rol in Libië.⁴³

⁴⁰ Amnesty International: *Libya: Media attacked as tensions rise over Political Isolation Law*, 8 maart 2013; Persbericht: *GNC members held hostage by armed demonstrators – one member hit on the head*, www.libyaherald.com, 6 maart 2013; Persbericht: *Libya interim leaders’ car comes under fire*, www.aljazeera.com, 6 maart 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁴¹ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; Persbericht: *PM offices surrounded by armed protestors*, www.libyaherald.com, 25 maart 2013; Persbericht: *GNC members held hostage by armed demonstrators – one member hit on the head*, www.libyaherald.com, 6 maart 2013; Persbericht: *Libya interim leader’s car comes under fire*, www.aljazeera.com, 6 maart 2013.

⁴² United Nations Security Council (UNSC): *Libya’s road to democracy faces political, security challenges arising from decades of authoritarian, dysfunctional rule, Council told*, SC/11036, 18 juni 2013; Persbericht: *Libyans bans ex-Gaddafi officials from office*, www.aljazeera.com, 5 mei 2013.

⁴³ Persbericht: *Nuri Ali Abu Sahmai elected Congress President*, www.libyaherald.com, 25 juni 2013; BBC News: *Libya GNC Chairman Muhammad al-Magarief resigns*, 28 mei 2013; Persbericht: *Magarief resigns as GNC head – in anticipation of being forced out by Isolation Law*, www.libyaherald.com, 28 mei 2013.

2.4.1 Verkiezing nieuwe gemeenteraden

Volgens het *Central Committee for Municipal Council Elections* (CCMCE) worden de komende maanden de verkiezingen voor nieuwe gemeenteraden in Libië gehouden. Registratie van de kiezers zal per SMS plaatsvinden en kandidaten kunnen worden gekozen via een computer.⁴⁴

Volgens *Government Regulation No. 130* krijgen steden met minder dan 250.000 inwoners een gemeenteraad die bestaat uit zeven gemeenteraadsleden. Daarvan worden vijf leden gekozen als individuele kandidaten en de andere twee leden zullen naar verluidt bestaan uit een vrouw en een "revolutionair" die tijdens het conflict in 2011 heeft gevochten en gewond is geraakt. De bedoeling hiervan is te garanderen dat tenminste één vrouw en één voormalig strijder zitting hebben in een gemeenteraad.⁴⁵

Steden met méér dan 250.000 inwoners krijgen een gemeenteraad die bestaat uit negen gemeenteraadsleden. Daarvan worden zeven leden gekozen als individuele kandidaten, plus een vrouw en een "revolutionair" die tijdens het conflict in 2011 heeft gevochten en gewond is geraakt. Evenals bij steden met minder dan 250.000 inwoners dienen gewonde revolutionaire kandidaten erkend te zijn door het Libische ministerie voor het Welzijn van Gewonde Revolutionairen.⁴⁶

Een gemeente zal niet alleen bestaan uit een stad: een gemeente strekt zich ook uit tot omringende gebieden. De grenzen van de nieuwe gemeentes zijn naar verluidt vastgesteld door de regering maar nog niet bekendgemaakt. Tripoli zal naar alle waarschijnlijkheid bestaan uit één gemeente voor centraal Tripoli, met aparte gemeentes voor de voorsteden, naar verluidt zeven totaal. In totaal zullen in het hele land tussen de 90 en 100 gemeentes worden gevestigd.⁴⁷

Kandidaten voor een gemeenteraad kunnen niet als kandidaat van een politieke partij worden verkozen, maar kunnen alleen als individuen aan de verkiezingen meedoen. Kandidaten dienen als inwoner geregistreerd te zijn in de gemeente waar zij als gemeenteraadslid gekozen willen worden.⁴⁸

Als kandidaten eenmaal genomineerd zijn kunnen burgers bezwaar aantekenen tegen hun kandidatuur. Kandidaten dienen ook gescreend te worden door de nieuwe commissie die opgericht is in het kader van de *Political Isolation Law* (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen).⁴⁹

Tijdens de eerste vergadering van een nieuwe gemeenteraad dienen de raadsleden een burgemeester (*amid al-baladiya*) te kiezen. Er wordt geen vervanger van de burgemeester gekozen. Daarna vindt de overdracht plaats van de huidige lokale raad naar de nieuwe gemeenteraad, en wordt de lokale raad opgeheven.⁵⁰

Gemeenteraden worden verantwoordelijk voor diensten zoals bijvoorbeeld lokaal openbaar vervoer, onderhoud van parken en tuinen, controle van gebouwen en naleving van verkeersregels. Gemeenteraden worden niet verantwoordelijk voor

⁴⁴ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁴⁵ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁴⁶ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁴⁷ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁴⁸ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁴⁹ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁵⁰ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

scholen, ziekenhuizen of klinieken. Wel is het de bedoeling dat gemeenteraden een afdeling voor de volksgezondheid krijgen.⁵¹

2.5 Veiligheidssituatie

2.5.1 Gewapende conflicten

In de verslagperiode staken verschillende lokale conflicten en spanningen van vóór het conflict in 2011 weer de kop op en ontstonden nieuwe conflicten. Sommige escaleerden tot gewapende botsingen, waarbij zware wapens werden gebruikt. Hieronder volgt een niet uitputtend overzicht van deze gebeurtenissen.

Spanningen in het westen, voornamelijk gerelateerd aan jarenlange conflicten over grond en rivaliteit tussen concurrerende groepen met betrekking tot grenscontrole, leidden begin april 2012 tot botsingen tussen de stad Zuara enerzijds, en de steden Al-Jumail en Riqdalin anderzijds. De gevechten duurden drie dagen totdat een staakt-het-vuren werd overeengekomen. Er vielen ongeveer 48 doden.⁵²

Op 21 april 2012 braken er opnieuw gevechten uit in Kufra, een stad in het zuidoosten van Libië, tussen de Tobu gemeenschap en de *Libya Shield Brigade*⁵³. Aanleiding hiervoor was dat de Tobu gemeenschap het leger ervan beschuldigde een Tobu te hebben gedood. Vanwege eerdere gevechten in Kufra tussen Tobu en Zwaya milities was de *Libya Shield Brigade* sinds februari 2012 in het zuidoosten van Libië gelegerd om een staakt-het-vuren af te dwingen tussen beide partijen. Meer gevechten tussen de *Libya Shield Brigade* en Tobu milities braken uit op 9 juni 2012, waarbij Tobu milities de *Libya Shield Brigade* er van beschuldigden de kant van de Zwaya milities te hebben gekozen. De Tobu gemeenschap eiste dan ook dat de *Libya Shield Brigade* vervangen zou worden door Libische legertroepen. Als gevolg van deze gevechten vielen er ongeveer 44 doden en 150 gewonden. Een delegatie van het *Committee of Wise Men for Negotiation* probeerde te bemiddelen bij een wapenstilstand, maar deze bemiddelingspoging werd verstoord toen op 29 juni 2012 de gevechten werden hervat. De autoriteiten zonden additionele legertroepen om de rust te herstellen en begonnen tegelijkertijd met de terugtrekking van de *Libya Shield Brigade* uit het gebied.⁵⁴

Als gevolg van een gewapende botsing tussen Arabieren en Toearegs in Ghadamis op 14 mei 2012 vielen er 10 doden en werden volgens schattingen 1.600 Toeareg bewoners uit Ghadamis overgebracht naar de nabijgelegen stad Dirj. Het Toeareg lid van de *National Transitional Council* (NTC) nam ontslag uit protest tegen het gebrek

⁵¹ Persbericht: *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013; Persbericht: *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013.

⁵² United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Persbericht: *Government fails to halt western Libya militia clash*, www.reuters.com, 3 april 2012.

⁵³ Volgens de New York Times staat de *Libya Shield Brigade* niet onder overheidscontrole, maar wordt de brigade wel door de overheid ingezet om bijvoorbeeld een eind te maken aan regionale onrust. Volgens de krant zouden overheidsfunctionarissen de *Libya Shield Brigade* een vitale, legitieme militie noemen, en is de brigade een sjabloon geworden voor een handvol andere milities die de naam *Libya Shield 2, 3, 4* etc. hebben aangenomen. Persbericht: *Violence Against Libyan Protesters Threatens to Undercut Power of Militias*, www.nytimes.com, 9 juni 2013.

Volgens BBC News zou de *Libya Shield Brigade* volgens eigen zeggen opereren met toestemming van het ministerie van Defensie. Een woordvoerder van dit ministerie omschreef de *Libya Shield Brigade* als een reservetroepenmacht binnen het Libische leger.

BBC News: *Deadly clashes after Libya protest*, 9 juni 2013.

⁵⁴ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; BBC News: *At least 16 killed in two days of Libya clashes*, 10 juni 2012; Amnesty International: *Libya: Central government must protect Kufra residents from militia clashes*, 22 april 2012; Persbericht: *Fresh fighting erupts in Kufra*, www.libyaherald.com, 21 april 2012.

aan actie van de regering om de gevechten te stoppen en de klachten van de ontheemde Toearegs in behandeling te nemen.⁵⁵

Op 4 juni 2012 bestormden elementen van de Awfia militie uit Tarhunah de luchthaven in Tripoli uit protest tegen de kidnapping van hun commandant, een dag eerder. Hierbij vielen geen slachtoffers. Sindsdien heeft het Libische leger de verantwoordelijkheid op zich genomen voor de externe beveiliging van het vliegveld en houdt de politie toezicht op de interne beveiliging. Het incident vond plaats nadat de Zintan militie ongeveer zes weken eerder het vliegveld aan de Libische autoriteiten had overgedragen.⁵⁶

Vanaf 10 juni 2012 werd zes dagen lang gevochten tussen Zintan en Mashashiya stammen in de Nafusa Mountain regio, met meer dan 70 doden en 150 gewonden als gevolg. Op 16 juni 2012 werd een wapenstilstand overeengekomen. Troepen van het Libische leger werden gelegerd tussen de steden Zintan en Shagiga, om een bufferzone te creëren tussen beide gemeenschappen. Aanleiding van de gevechten was een jarenlange politieke rivaliteit tussen beide stammen en ruzies over land.⁵⁷

De week voorafgaand aan de verkiezingen van het *General National Congress* (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen) werd gekenmerkt door geweld, met name in het oosten van Libië. Op 1 juli 2012 werd in zowel Benghazi als Tobruk gedemonstreerd voor de kantoren van de *High National Electoral Commission*. Op 5 juli 2012 werd brand gesticht in een opslagloods in Ajdabiya, waardoor verkiezingsmateriaal dat bestemd was voor 46 stembureaus werd vernietigd. De *High National Electoral Commission* ondernam direct actie door de stembiljetten te herdrukken. Op 6 juli 2012 werd vlakbij Benghazi een Libische helikopter die verkiezingsmateriaal vervoerde beschoten, waarbij één lid van de *High National Electoral Commission* werd gedood en een ander gewond raakte. Op de verkiezingsdag van het *General National Congress*, 7 juli 2012, vielen drie doden als gevolg van geweld gerelateerd aan de verkiezingen, en werden in het oosten van Libië diverse stembureaus aangevallen.⁵⁸

Na afloop van de nationale verkiezingen vond in juli en augustus 2012 in Benghazi een golf van geweld plaats, waaronder een reeks van doelgerichte aanvallen op overheidsinstallaties en voormalige veiligheidsambtenaren. In Tripoli werden in augustus 2012 drie autobommen tot ontploffing gebracht. Op 23 augustus 2012 maakte het Libische ministerie van Binnenlandse Zaken bekend dat 100 tanks en 26 draagraketten in beslag waren genomen, die bij een pro-Gaddafi militie werden aangetroffen tijdens het onderzoek naar de daders van de aanslagen in Tripoli.⁵⁹

Op 24 augustus 2012 werd het mausoleum van sjeik Abdul Salaam al-Asmara, een 15e eeuwse soefigeleerde in Zliten, aangevallen, ongeveer 160 kilometer ten zuidoosten van Tripoli. Sjeik Abdul Salaam al-Asmar wordt beschouwd als één van Libië's meest gerespecteerde geleerden en spiritueel leiders, en zijn mausoleum is één van de meest prominente religieuze plaatsen in Libië. Ook de rest van de tempel

⁵⁵ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Persbericht: *Deadly clashes in Libyan border town*, www.aljazeera.com, 16 mei 2012.

⁵⁶ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Persbericht: *30 arrested after Libyan airport standoff*, www.cnn.com, 5 juni 2012.

⁵⁷ Persbericht: *Thousands of Libyan families displaced in the Nafusa Mountains*, www.irinnews.org, 2 april 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Persbericht: *Government sends army to Nafusa Mountains in bid to end clashes*, www.libyaherald.com, 16 juni 2012.

⁵⁸ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Election preceded by violence*, 3 juli 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Libyans head to the polls*, 6 juli 2012.

⁵⁹ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Interior minister resigns*, 28 augustus 2012.

is door de aanval zwaar beschadigd. Naar verluidt deden leden van het *Supreme Security Committee* (SSC) en leden van milities mee aan deze aanval. In dezelfde periode werd in Misrata de graftombe van Sid Ahmed Baroeg beschadigd en werd in Tripoli de Sid al-Shaba tempel vernield. Politie en veiligheidsdiensten waren naar verluidt aanwezig, maar deden niets om de aanvallen te stoppen. Volgens persberichten zijn ultraconservatieve salafisten verantwoordelijk voor de aanvallen. Op 7 september 2012 werden vier mensen gedood in een vuurgevecht tussen salafisten en buurtbewoners die probeerden de soefitempel Sidi al-Lafi te beschermen in de stad Rajma, ten oosten van Benghazi.⁶⁰

Op 11 september 2012 vielen gewapende elementen het Amerikaanse consulaat in Benghazi aan, waarbij de Amerikaanse ambassadeur Christopher Stevens en drie andere Amerikaanse diplomaten werden gedood. Uit woede over de aanval en de wens om stabiliteit in de stad namen op 21 september 2012 ongeveer 30.000 demonstranten deel aan de *Save Benghazi* mars. De demonstranten riepen politie en leger op hun verantwoordelijkheid te nemen als enige legitieme veiligheidsdienst van Libië, en tot ontmanteling en integratie van alle gewapende groepen. Het consulaat was in juni 2012 al eerder het doelwit van een aanslag toen een bom uit een passerende auto vlakbij het gebouw werd achtergelaten. In dezelfde maand werd in Benghazi een konvooi van de Britse ambassade aangevallen.⁶¹

Het *General National Congress* gaf op 25 september 2012 opdracht aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en het ministerie van Defensie om alle mogelijke maatregelen te nemen om de daders te arresteren die Omran Sha'ban⁶² zouden hebben gekidnapped en gemarteld. Sha'ban was één van drie gedetineerden die door Bani Walid waren vrijgelaten tijdens een bezoek van president al-Magariief aan Bani Walid. Al-Magariief verklaarde dat bemiddelingspogingen op niets waren uitgelopen en dat militair ingrijpen onvermijdelijk was om Bani Walid weer onder staatscontrole te brengen. Na een week van gevechten was op 24 oktober 2012 het militair ingrijpen voorbij en hadden de *Libya Shield Brigade* en divisies van het Libische leger de stad overgenomen.⁶³

Op 15 december 2012 werd het hoofd van lokale raad van Taragon in het zuiden van Libië bij een aanslag gedood. Op 30 december 2012 ontplofte een bom bij een Koptische kerk in Dafniya, vlakbij Misrata, waarbij twee Egyptenaren werden gedood en twee anderen werden gewond.⁶⁴

President al-Magariief overleefde op 3 januari 2013 tijdens een bezoek aan Sabha een aanslag. Naar verluidt was het niet helemaal duidelijk of Magariief het doelwit was, of dat het ging om schermutselingen tussen twee stammen in Sabha tijdens

⁶⁰ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Interior minister resigns*, 28 augustus 2012; Persbericht: *UNESCO calls for immediate stop to destruction of Sufi religious sites in Libya*, www.un.org, 28 augustus 2012.

⁶¹ Economist Intelligence Unit (EIU): *US ambassador dies following attack on Benghazi consulate*, 12 september 2012; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

⁶² Sha'ban wordt door velen beschouwd als een nationale held voor zijn rol in de gevangenneming van de voormalige Libische leider Gaddafi. Sha'ban overleed in Parijs tijdens een medische behandeling van zijn verwondingen, die naar verluidt waren ontstaan tijdens zijn gevangenschap in Bani Walid.

⁶³ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *Bani Walid is captured after a week-long battle*, 29 oktober 2012; Persbericht: *Libyan Town Under Siege Is a Center of Resistance to the New Government*, www.nytimes.com, 21 oktober 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Government-backed militias launch attack on Bani Walid*, 19 oktober 2012.

⁶⁴ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Persbericht: *Attack in Libya at Coptic Christian Site Kills 2*, www.nytimes.com, 31 december 2012.

het bezoek. In Benghazi werd op 12 januari 2013 een auto met daarin de Italiaanse consul aangevallen, maar de consul bleef ongedeerd.⁶⁵

Op 2 maart 2013 braken in de Nafusa Mountain regio gevechten uit tussen zwaar bewapende strijders van de Qantrar en de Mashashiya stam. De gevechten begonnen in de stad Mizdah, ongeveer 180 kilometer ten zuiden van Tripoli; ongeveer 1.500 families ontvluchtten hun huizen.⁶⁶

Op 23 april 2013 ontplofte een autobom voor de Franse ambassade. Daarbij raakten twee Franse bewakers en verscheidene buurtbewoners gewond. De voorkant van de ambassade werd deels verwoest en nabijgelegen huizen en winkels werden beschadigd. De verantwoordelijkheid voor deze aanslag is nog niet opgeëist.⁶⁷

In Benghazi werden begin mei 2013 tenminste vier leegstaande politiestations opgeblazen. De daders van deze aanslagen zijn nog niet geïdentificeerd. Medio mei 2013 ontplofte een autobom vlakbij het al-Jala 'a ziekenhuis in Benghazi, waarbij tenminste 12 doden zijn gevallen en diverse gewonden.⁶⁸

Op 8 juni 2013 demonstreerden ongeveer 200 inwoners in het oosten van Benghazi, in het Sidi Khalifa district, tegen de aanwezigheid van de *Libya Shield Brigade 1* (Deraa 1), één van de grootste gewapende groepen in de stad. De demonstranten eisten het vertrek en de ontbinding van de brigade. De vreedzame demonstratie ontwikkelde zich tot een bloedig gevecht tussen de gewapende leden van de *Libya Shield Brigade 1* en de demonstranten. Hoewel niet helemaal duidelijk is wat de aanleiding is geweest, opende de *Libya Shield Brigade 1* op een gegeven ogenblik het vuur op de demonstranten met zwaar kaliber wapens en luchtafweergeschut. Hierbij vielen meer dan dertig doden en 100 gewonden.⁶⁹

Een bijzondere eenheid van het Libische leger, *Saaqa* genaamd, nam na het bloedbad de controle van de basis van de *Libya Shield Brigade 1* over. Als gevolg van de gevechten heeft de Libische legerleider majoor-generaal Youssef al-Mangoush ontslag genomen. Al-Mangoush werd opgevolgd door kolonel Salem Qineydi (zie 2.5.3 Libische veiligheidssector).⁷⁰

Een week later werden in het oosten van Benghazi zes Libische soldaten gedood tijdens schermutselingen tussen een bijzondere eenheid van het Libische leger en gewapende demonstranten. Vijf soldaten raakten daarbij gewond. Naar verluidt was de aanval een vergeldingsmaatregel, uitgevoerd door leden van de verdreven *Libya Shield Brigade 1*.⁷¹

⁶⁵ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Persbericht: *Details emerge of attack on Magarief in Sebha*, www.libyaherald.com, 6 januari 2013.

⁶⁶ Begin juni 2012 waren er gevechten tussen Zintan en Mashashiya stammen in de Nafusa Mountains. Persbericht: *Thousands of Libyan families displaced in the Nafusa Mountains*, www.irinnews.org, 2 april 2013; International Committee of the Red Cross (ICRC): *Libya: Thousands need help following tribal clashes in Nafusa mountains*, 7 maart 2013.

⁶⁷ BBC News: *Tripoli: French embassy in Libya hit by car bomb*, 23 april 2013; Persbericht: *Libya car bomb hits French embassy, wounds guards*, www.reuters.com, 23 april 2013.

⁶⁸ United Nations Security Council (UNSC): *June 2013 Monthly Forecast Libya*, 31 mei 2013; Persbericht: *Car Bomb Kills at Least 4 in Libya*, www.nytimes.com, 13 mei 2013.

⁶⁹ Human Rights Watch (HRW): *For Libya to end the violence, it needs to shut down the militias*, 18 juni 2013; Persbericht: *27 Dead, 117 Wounded in Protests Against Rebel Base in Benghazi*, www.tripolipost.com, 9 juni 2013; Persbericht: *Benghazi Libya shield Protests at least 27 dead*, www.libyaherald.com, 9 juni 2013.

⁷⁰ Persbericht: *Militias in Libya Given Ultimatum to Lay Down Arms or Join Army*, www.tripolipost.com, 12 juni 2013; Persbericht: *Libya Army Chief Resigns Following Weekend Clashes in Benghazi*, www.tripolipost.com, 11 juni 2013; Persbericht: *Violence Against Libyan Protesters Threatens to Undercut Power of Militias*, www.nytimes.com, 9 juni 2013.

⁷¹ Human Rights Watch (HRW): *For Libya to end the violence, it needs to shut down the militias*, 18 juni 2013; Persbericht: *Six Libyan soldiers killed in Benghazi violence*, www.reuters.com, 15 juni 2013.

In Tripoli werd op 11 juni 2013 een bom gevonden onder een auto van de Italiaanse ambassade. De bom is door de politie onschadelijk gemaakt.⁷²

Eind juni 2013 braken gevechten uit tussen gewapende milities bij het hoofdkwartier van de *Petroleum Facilities Guards* (PFG) in het Salahaddin district in zuid-Tripoli. Daarbij zijn tenminste twee doden en 24 gewonden gevallen. De aanleiding voor de gevechten was niet geheel duidelijk. Door gewapende bewoners werd in het Salahaddin district ook de kantoren aangevallen van de Mohamed al-Madani militie, in dezelfde straat als waar het hoofdkantoor van het PFG is gelegen. De bewoners wilden daarmee protesteren tegen de aanwezigheid van de militie. Verder werden eind juni 2013 in de zuidelijke woestijnstad Sabha een drietal explosies gehoord, naar verluidt veroorzaakt door autobommen, en werd in Benghazi een officier van de veiligheidsdienst gedood door een autobom.⁷³

In Benghazi werd op 4 juli 2013 een aanslag gepleegd op een militaire officier. Hij overleefde de aanslag maar twee van zijn lijfwachten werden gedood. Verder kwam op 8 juli 2013 een voormalige kolonel van de Libische binnenlandse veiligheidsdienst door een autobom om het leven. Op 23 juli 2013 werd in Tripoli een granaat afgevuurd, die in de buurt van de Britse en Canadese ambassade, buitenlandse luchtvaartmaatschappijen en het Corinthia hotel ontplofte. Dit hotel is populair onder zakenlieden en overheidsfunctionarissen. In diezelfde week werden ook granaten afgevuurd op de ambassade van de Verenigde Arabische Emiraten. Bij deze twee aanvallen vielen geen slachtoffers.⁷⁴

In Benghazi werd op 26 juli 2013 Abdul Salam al-Musmari doodgeschoten toen hij een moskee verliet. Al-Musmari was een prominente advocaat die bekend stond om zijn kritiek op de Moslim Broederschap en zijn steun aan het gewapende conflict in 2011 tegen het bewind van Gaddafi. De moord op al-Musmari leidde tot gewelddadige demonstraties waarbij kantoren van de Moslim Broederschap in Benghazi en Tripoli werden aangevallen, evenals het hoofdkantoor van de *National Forces Alliance* in Tripoli (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen).⁷⁵

Op 27 juli 2013 ontsnapten ongeveer 1.200 gedetineerden uit de Kuwafiyah gevangenis in Benghazi. De ontsnapte gedetineerden waren veroordeeld voor verschillende misdrijven, waaronder moord en drugshandel. Verder vielen op 28 juli 2013 ruim 40 gewonden bij bomaanslagen op twee gerechtsgebouwen in Benghazi. Na de aanslagen braken gevechten uit tussen een gewapende groepering en Libische veiligheidsdiensten. In Tripoli werd op 29 juli 2013 het hoofdkantoor van de politieke partij al-Watan van Abdel Hakim Belhaj (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen) door een onbekende groepering aangevallen. Hierbij vielen geen slachtoffers. Op 29 juli 2013 werd in Tripoli een autobom onschadelijk gemaakt. De auto was geparkeerd voor het Mahari Radisson Blue hotel, een populair hotel onder diplomaten en zakenlieden.⁷⁶

⁷² Persbericht: *Bomb Found Planted Under Italian embassy Car in Libya*, www.tripolipost.com, 12 juni 2013; Persbericht: *Bomb found under Italian diplomatic car in Tripoli*, www.reuters.com, 11 juni 2013.

⁷³ Persbericht: *Car bomb kills army intelligence officer in Libya's Benghazi*, www.reuters.com, 26 juni 2013; Persbericht: *Armed groups clash in Libyan capital for second day*, www.reuters.com, 26 juni 2013; Persbericht: *Petroleum Facilities Guards clash in Tripoli's Salahaddin area*, www.libyaherald.com, 25 juni 2013.

⁷⁴ Persbericht: *Amid Protests, Inmates Escape From Libyan Prison*, www.nytimes.com, 27 juli 2013; Persbericht: *Rocket attack in Libyan capital near tower housing embassies*, www.reuters.com, 23 juli 2013; Persbericht: *Benghazi car bomb kills Kadhafi colonel*, www.magharebia.com, 9 juli 2013; Persbericht: *Second Benghazi booby-trap killing in 12 days*, www.libyaherald.com, 8 juli 2013; Persbericht: *Army Officer Survives Assassination Attempt in Benghazi*, www.tripolipost.com, 5 juli 2013; Persbericht: *Hamid Al-Hassi injured in Benghazi attack – two companions die*, www.libyaherald.com, 4 juli 2013.

⁷⁵ Persbericht: *Islamist party office attacked as Libya violence persists*, www.reuters.com, 29 juli 2013; Persbericht: *Amid Protests, Inmates Escape From Libyan Prison*, www.nytimes.com, 27 juli 2013; Persbericht: *Libya PM to reshuffle cabinet, cut ministries after killings*, www.reuters.com, 27 juli 2013.

⁷⁶ Persbericht: *Massive jailbreak near Benghazi – 1.182 convicts on the run*, www.libyaherald.com, 27 juli 2013; Persbericht: *Amid Protests, Inmates Escape From Libyan Prison*, www.nytimes.com, 27 juli 2013; Persbericht: *Ruim 40 gewonden na bomaanslagen in Libië*, www.telegraaf.nl, 29 juli 2013; Persbericht: *Islamist party office attacked as Libya violence persists*, www.reuters.com, 29 juli 2013; Persbericht: *Car bomb defused outside*

Op 2 augustus 2013 ontsnapten 18 gedetineerden tijdens een politietransport van de rechtbank naar de Ain Zara gevangenis in Tripoli. Het transport werd door onbekenden aangevallen, waarbij twee bewakers zwaar gewond raakten. Verder ontplofte bij het Egyptische consulaat in Benghazi op 17 augustus 2013 een bom, waardoor een bewaker en tenminste vijf kinderen lichtgewond raakten. De schade aan het consulaat bleef beperkt.⁷⁷

Volgens de VN Veiligheidsraad is de veiligheidssituatie in Libië nog steeds precair en daarmee de voornaamste zorg voor de Libische autoriteiten en de bevolking.⁷⁸

2.5.2 *Aantallen slachtoffers gewapend conflict*

Schattingen omtrent het totaal aantal slachtoffers als gevolg van het gewapend conflict in 2011 liepen sterk uiteen. Vóór het einde van het conflict werd in augustus 2011 het dodental door rebellenleiders geschat op 50.000. Dit aantal werd in oktober 2011 neerwaarts bijgesteld tot 25.000 doden en 4.000 vermisten.⁷⁹

Volgens de laatste officiële cijfers van het Libische ministerie van Martelaren en Vermiste Personen, gepubliceerd in januari 2013, zijn tijdens het gewapend conflict aan de kant van de revolutionairen ongeveer 4.700 doden gevallen. Het aantal doden aan Gaddafi zijde werd niet bekendgemaakt. Ongeveer 2.100 personen worden nog vermist.⁸⁰

In Tawergha is medio mei 2013 op aanwijzing van een voormalige legerofficier een massagraf met 11 lichamen blootgelegd. In eerste instantie werd verondersteld dat tenminste 25 lichamen gevonden zouden worden. De stoffelijke overschotten hadden handboeien om. Het was nog niet bekend of de slachtoffers burgers waren, legerofficiëren of vrijheidstrijders. Naar verluidt is in Qalaa, in de Nafusa Mountain regio, ook een massagraf gevonden met tenminste zeven lichamen.⁸¹

2.5.3 *Libische veiligheidssector*⁸²

Het Gaddafi regiem beschikte over een uitgebreid veiligheidsapparaat dat zich concentreerde op de bescherming van dat regiem en de bestrijding van algemene criminaliteit. Na de val van Gaddafi bleven de instituten van geüniformeerde politie en leger bestaan, hoewel veel politieagenten en militairen niet meer terugkwamen om hun werk te hervatten. De hoge mate van desertie in combinatie met het lage niveau van vakbekwaamheid en het gebrek aan capaciteit leidde na afloop van het 2011 conflict dan ook tot een veiligheids- en institutioneel vacuüm. Het netwerk van geheime diensten zou naar verluidt deels informeel functioneren; een deel van de medewerkers zou thuis zitten, maar wel betaald krijgen.⁸³

luxury Libya hotel, www.aljazeera.com, 30 juli 2013; Persbericht: *Car-bomb defused outside Radisson Blue Hotel*, www.libyaherald.com, 30 juli 2013.

⁷⁷ Persbericht: *Bomb injures guard at Egypt's mission in Benghazi, Libya*, www.reuters.com, 17 augustus 2013; Persbericht: *Explosion at Egyptian consulate in Benghazi*, www.libyaherald.com, 17 augustus 2013; Persbericht: *Libyan prisoners escape after attack on convoy*, www.aljazeera.com, 2 augustus 2013.

⁷⁸ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁷⁹ Persbericht: *Libyan revolution casualties lower than expected, says new government*, www.guardian.co.uk, 8 januari 2013; Persbericht: *Casualty figures exaggerated, says Ministry*, www.libyaherald.com, 7 januari 2013.

⁸⁰ Persbericht: *Libyan revolution casualties lower than expected, says new government*, www.guardian.co.uk, 8 januari 2013; Persbericht: *Casualty figures exaggerated, says Ministry*, www.libyaherald.com, 7 januari 2013.

⁸¹ Persbericht: *Exhumation of Tawergha mass grave complete*, www.libyaherald.com, 18 mei 2013; Persbericht: *Mass grave found near Libyan town of Tawergha*, www.saudiqazette.com, 17 mei 2013; Persbericht: *Libya: At least 25 bodies may be buried in mass grave site*, www.upi.com, 16 mei 2013.

⁸² Voor een beschrijving van het Libische veiligheidsapparaat onder het bewind van Gaddafi wordt verwezen naar het Algemeen Ambtsbericht Libië van mei 2012.

⁸³ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

De Libische regering heeft een aantal prioriteiten geïdentificeerd op het gebied van nationale veiligheid, waaronder versterking van de grensbeveiliging in het zuiden, het oplossen van de veiligheidsproblemen in Benghazi, en het integreren van voormalige strijders in de veiligheidssector (zie 2.5.3.1 Strijdkrachten en 2.5.3.2 Politie) of het re-integreren van voormalige strijders in het burgerleven.⁸⁴

Hoewel de regering hoge prioriteit toekende aan ontwapening, demobilisatie en re-integratie van voormalige strijders, werd op dit terrein weinig vooruitgang geboekt. Ook was er nog steeds onduidelijkheid met betrekking tot de programma's van de *Warriors' Affairs Commission for Rehabilitation and Development*.⁸⁵

Vanwege een gebrek aan operationele capaciteit bij de strijdkrachten en politie, bleven milities een belangrijke rol spelen op het gebied van veiligheid. Ook voerden zij specifieke taken uit in opdracht van en betaald door de regering. Milities voerden doorgaans politietaken uit zonder training, toezicht, en met een wisselende mate van verantwoordingsplicht.⁸⁶

In het kader van de ontwapening van de milities zijn groepen strijders toegetreden tot semiofficiële militaire structuren en beveiligingsorganen, zoals de *Libya Shield Brigades*, de *National Mobile Force*, en het *Supreme Security Committee*. Anderen zijn teruggekeerd naar het burgerleven. Echter, een aanzienlijk aantal strijders is niet bereid hun wapens in te leveren bij de Libische autoriteiten. Ook willen zij niet opgenomen worden in de Libische veiligheidssector of terugkeren naar hun burgerleven.⁸⁷

Na de schermutselingen in Benghazi (zie 2.5.1 Gewapende conflicten) in juni 2013 liet interim-legerleider kolonel Salem Qineydi tijdens een bezoek aan oost Benghazi weten dat de milities uiterlijk eind 2013 hun wapens moeten hebben neergelegd, of zich aangemeld moeten hebben bij het leger. Qineydi lichtte toe dat de Libische regering nog steeds milities nodig heeft om te helpen bij de beveiliging van het land, maar dat de leden van de milities zich uiteindelijk moeten aansluiten bij het leger of hun burgerleven weer moeten oppakken. Op 29 juli 2013 benoemde het *General National Congress* Abdelsalam Jadallah als de nieuwe legerleider.⁸⁸

2.5.3.1

Strijdkrachten

De strijdkrachten vallen onder het Libische ministerie van Defensie en hun primaire taak is de verdediging van het land tegen bedreigingen van buitenaf. De strijdkrachten ondersteunen ook het ministerie van Binnenlandse Zaken bij de binnenlandse veiligheid. Met steun van UNSMIL (zie 5.3.1 UNSMIL) heeft de Libische regering aanzienlijke vorderingen gemaakt voor wat betreft de ontwikkeling van een *Defensie Witboek* waarin de nationale defensie strategie wordt beschreven.⁸⁹

In het kader van de wederopbouw van de defensie sector heeft de Libische regering in december 2012 de eenheid die verantwoordelijk is voor de bewaking van de

⁸⁴ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁸⁵ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁸⁶ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁸⁷ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁸⁸ Persbericht: *Libya Appoints New Army Chief*, www.allafrica.com, 1 augustus 2013; Persbericht: *Islamist party office attacked as Libya violence persists*, www.reuters.com, 29 juli 2013; Persbericht: *Militias in Libya Given Ultimatum to Lay Down Arms or Join Army*, www.tripolipost.com, 12 juni 2013; Persbericht: *Libya Army Chief Vows End to Militias This Year*, www.abcnews.go.com, 11 juni 2013.

⁸⁹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

grenzen, petrochemische installaties en cruciale infrastructuur formeel onder het gezag geplaatst van het ministerie van Defensie, onder bevel van de *Chief of General Staf*. Ook werden pogingen ondernomen om meer macht en controle te krijgen over de milities door de leden een verkorte basistraining te geven voordat ze werden ingezet in het kader van de opbouw van het "nieuwe" Libische leger (zie 4.6 Dienstplichtweigeraars en desertie).⁹⁰

2.5.3.2 Politie

De *Libyan Police Service* valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken en is belast met de binnenlandse veiligheid. Naast de politie ondersteunen de strijdkrachten ook het ministerie van Binnenlandse Zaken bij de binnenlandse veiligheid.⁹¹

Op verzoek van de Libische autoriteiten verleende UNSMIL (zie 5.3.1 UNSMIL) assistentie bij het opzetten van een veiligheidsplan voor de verkiezingen van het *General National Congress*. Samen met politie adviseurs van verschillende ambassades in Tripoli is een "training-voor-trainers" gegeven voor ongeveer 700 politie trainers, die op hun beurt zo'n 7.000 politieagenten hebben getraind die betrokken waren bij de veiligheid tijdens de verkiezingen. Tevens ondersteunde UNSMIL het Libische ministerie van Binnenlandse Zaken bij het opzetten van trainingen voor politieagenten, en bij de werving en selectie van nieuwe kadetten en staf officieren.⁹²

Verder ontwikkelde UNSMIL een trainingsplan voor de integratie van voormalige strijders. In totaal 1.600 ex-strijders werden getraind in Jordanië; degenen die niet geschikt werden bevonden werden gerepatrieerd naar Libië. Ook volgden meer dan 800 kadetten een politietraining van ongeveer zeven maanden in Turkije, en werden trainingen gegeven in Qatar, de Verenigde Arabische Emiraten, het Verenigd Koninkrijk en ook in Libië zelf.⁹³

Volgens het Libische ministerie van Binnenlandse Zaken is er toenemende belangstelling van militieleden en leden van het *Supreme Security Committee*⁹⁴ (SSC) om tot de politiemacht te willen toetreden. Eind 2012 werd hiervoor een toelatingsprogramma gelanceerd en werd het aantal comités van het ministerie van Binnenlandse Zaken waar men zich kon inschrijven uitgebreid van 25 tot 37. SSC leden die niet aan de criteria voldoen om tot de politietraining toegelaten te worden, krijgen naar verluidt voorrang bij andere programma's die door het ministerie van Binnenlandse Zaken worden aangeboden. Volgens de VN Veiligheidsraad hadden medio januari 2013 meer dan 20.000 militieleden zich ingeschreven bij het ministerie van Binnenlandse Zaken.⁹⁵

⁹⁰ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013.

⁹¹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

⁹² United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

⁹³ Persbericht: *Turkey and Libya draw closer over police training*, www.libyaherald.com, 19 februari 2013; United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

⁹⁴ Het *Supreme Security Committee* (SSC) werd in oktober 2011 door de *National Transitional Council* (NTC) in het leven geroepen. Het SSC, bestaande uit tienduizenden voormalige anti-Gaddafi strijders, zou onder gezag van het Libische ministerie van Binnenlandse Zaken dienen als een tijdelijk mechanisme. Doel van de oprichting van het SSC was onder meer om freelancing van milities te vermijden door gedemobiliseerde militieleden te integreren in een bevelstructuur.

⁹⁵ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; Persbericht: *Thousands of Libyan gunmen sign up for police training*, www.reuters.com, 6 januari 2013; Persbericht: *Interior Ministry boosts efforts to integrate SSC into police*, www.libyaherald.com, 1 januari 2013.

3 Mensenrechten

3.1 Waarborgen

3.1.1 Grondwet

Tijdens het gewapend conflict in 2011 richtte de oppositie de *National Transitional Council* (NTC) op als alternatief voor het bewind van Gaddafi. De NTC stelde een *Constitutional Declaration* op, waarin het proces voor de "wederopbouw van de democratische staat Libië" werd uiteengezet. Op grond van artikel 34 van deze verklaring werden constitutionele documenten en wetten die van kracht waren vóór de inwerkingtreding van de *Constitutional Declaration* ingetrokken.⁹⁶

Op grond van de *Constitutional Declaration* diende het op 7 juli 2012 gekozen *General National Congress* (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen) binnen 30 dagen na de eerste bijeenkomst een *Constitutional Commission* te benoemen. Deze commissie had als taak een conceptgrondwet op te stellen. Echter, twee dagen voorafgaand aan de verkiezingen van het *Congress* nam de NTC Amendement No. 3 aan, waarin werd bepaald dat de *Constitutional Commission* door het volk gekozen moest worden. Naar verluidt nam de NTC het amendement aan om de federalisten van Cyrenaica gunstig te stemmen zodat zij de verkiezingen van het *General National Congress* niet zouden boycotten of verstoren.⁹⁷

Op 13 maart 2012 had de NTC ook al een amendement aangenomen, dat bepaalde dat de *Constitutional Commission* uit 60 personen moest bestaan, gelijk aan de "Commissie van 60". Deze commissie, opgericht om de grondwet op te stellen na de onafhankelijkheid van Libië in 1951, bestond uit 20 leden van elk van de drie voornaamste Libische regio's: Tripolitana, Cyrenaica en Fezzan. Evenals ten tijde van de "Commissie van 60" mogen leden van de *Constitutional Commission* geen lid zijn van het *General National Congress*.⁹⁸

Eind februari 2013 verklaarde de *Supreme Court* (Hooggerichtshof, al-mahkama al-ulya) Amendement No. 3 nietig, omdat de NTC het amendement niet met de vereiste tweederde meerderheid van stemmen had aangenomen. Ook bepaalde de *Supreme Court* dat het *General National Congress* bevoegd was om de leden van de *Constitutional Commission* te selecteren.⁹⁹

Vervolgens besloot het *General National Congress* op 10 april 2013 dat de *Constitutional Commission* door het volk gekozen zou worden en niet door het *General National Congress* zou worden benoemd. Daarop benoemde het *General National Congress* een adviesraad die als taak heeft een concept-kieswet op te stellen voor de verkiezing van de *Constitutional Commission* (zie 3.1.1 Grondwet). De adviesraad bestaat uit drie leden van het *General National Congress* die niet tot

⁹⁶ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 15 maart 2013; Persbericht: *Selection of Election for the Constituent Assembly? Lessons from history*, www.libyaherald.com, 11 augustus 2012.

⁹⁷ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 15 maart 2013; Persbericht: *Supreme Court nullifies NTC's Constitutional Commission elections, but leaves it to Congress*, www.libyaherald.com, 28 februari 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *Parliament votes for election to constitutional commission*, 8 februari 2013.

⁹⁸ Economist Intelligence Unit (EIU): *Parliament votes for election to constitutional commission*, 8 februari 2013; Persbericht: *Selection of Election for the Constituent Assembly? Lessons from history*, www.libyaherald.com, 11 augustus 2012.

⁹⁹ Persbericht: *Supreme Court nullifies NTC's Constitutional Commission elections, but leaves it to Congress*, www.libyaherald.com, 28 februari 2013; Persbericht: *Congress opts for an elected Constitutional Commission*, www.libyaherald.com, 6 februari 2013.

een politieke partij behoren, diverse vrouwen en twee vertegenwoordigers van etnische minderheidsgroepen.¹⁰⁰

3.1.2 *Verdragen en Protocollen*

Libië is géén partij bij het VN Vluchtelingenverdrag van 1951. Wel heeft Libië onder andere de volgende VN-mensenrechtenverdragen geratificeerd:

1. Internationale Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie (CERD), 3 juli 1968;
2. Internationale Verdrag inzake burger- en politieke rechten (ICCPR), 15 mei 1970;
3. Internationale Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (ICESCR), 15 mei 1970;
4. Verdrag inzake de uitbanning van discriminatie tegen vrouwen (CEDAW), 16 mei 1989;
5. Verdrag tegen marteling en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling en straffen (CAT), 16 mei 1989;
6. Verdrag ter voorkoming en bestraffing van genocide (CPPCG), 16 mei 1989;
7. Verdrag inzake de rechten van het kind (CRC), 15 april 1993;
8. Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migranten en hun familieleden (CMW), 18 juni 2004;
9. Optioneel Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van het kind betreffende de betrokkenheid van kinderen bij een gewapend conflict (OPCRC-AC), met een bindende verklaring onder artikel 3, 29 oktober 2004.¹⁰¹

Tevens is Libië op 22 mei 1956 toegetreden tot de Geneefse Verdragen van 1949 en op 7 juni 1978 tot de bijbehorende Protocollen van 1977.¹⁰²

Op regionaal niveau is Libië sinds 19 juli 1986 toegetreden tot het African Charter on Human and Peoples' Rights en sinds 23 mei 2004 tot het Protocol on the Rights of Women in Africa.¹⁰³

3.1.3 *Nationale wetgeving*

Op grond van artikel 35 van de *Constitutional Declaration* blijven alle bepalingen in de bestaande Libische wetgeving van kracht totdat ze geamendeerd of ingetrokken worden, voor zover die bepalingen niet strijdig zijn met de bepalingen van de *Constitutional Declaration*.¹⁰⁴

In de verslagperiode is weinig gedaan met de in 2011 door de NTC aangenomen *Transitional Justice Law* en een herziening van deze wet is in de maak. De in de *Transitional Justice Law* genoemde *National Fact-finding and Reconciliation*

¹⁰⁰ Persbericht: *Libya: NC Names Commission to Prepare the Drafting of Libyan Constitution*, www.tripolipost.com, 19 april 2013; Persbericht: *Congress names committee members to draft Constitutional Commission election law*, www.libyaherald.com, 15 april 2013; Persbericht: *The Constitutional Commission will be elected and the political isolation law is constitutional, rules Congress*, www.libyaherald.com, 11 april 2013.

¹⁰¹ International Committee of the Red Cross (ICRC): *States Party to the Following International Humanitarian Law and Other Related Treaties as of 18-Apr-2013, Libya*, www.icrc.org, geraadpleegd op 22 april 2013; International Committee of the Red Cross (ICRC): *Libyan Arabh Jamahiriya, victims of armed conflicts / other treaties related to IHL*, www.icrc.org, geraadpleegd op 22 april 2013.

¹⁰² International Committee of the Red Cross (ICRC): *States Party to the Following International Humanitarian Law and Other Related Treaties as of 18-Apr-2013, Libya*, www.icrc.org, geraadpleegd op 22 april 2013; International Committee of the Red Cross (ICRC): *Libyan Arab Jamahiriya, victims of armed conflicts*, www.icrc.org, geraadpleegd op 22 april 2013.

¹⁰³ African Union: *List of countries which have signed, ratified/acceded to the African Charter of Human and Peoples' Rights - Libya*, www.africa-union.org, geraadpleegd 22 april 2013; African Union: *List of countries which have signed, ratified/acceded to the African Charter of Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa - Libya*, www.africa-union.org, geraadpleegd 22 april 2013.

¹⁰⁴ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya - Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 5 juli 2013.

Commission is opgericht, maar door wettelijke en overige beperkingen is de commissie niet of nauwelijks actief geweest. Na herziening van de *Transitional Justice Law* zou het de bedoeling zijn de *National Fact-finding and Reconciliation Commission* nieuw leven in te blazen. Ook het in de *Transitional Justice Law* voorziene compensatiefonds voor slachtoffers is niet of nauwelijks van de grond gekomen. Verder werd de in 2012 door de NTC aangenomen *Law on Amnesty* in de praktijk niet of nauwelijks geïmplementeerd.¹⁰⁵

3.1.4 Staatsburgerschap

Op grond van artikel 2 van de *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality* wordt iedere persoon als Libiër beschouwd als hij of zij sinds 7 oktober 1951 in Libië woonachtig is geweest, geen andere buitenlandse nationaliteit bezit en één van de volgende voorwaarden op hem of haar van toepassing is:

- Hij of zij is geboren in Libië;
- Hij of zij is geboren buiten Libië maar één van de ouders is geboren in Libië;
- Hij of zij is geboren buiten Libië maar heeft vóór 7 oktober 1951 niet minder dan 10 jaar in Libië gewoond.

Op grond van artikel 5 van de *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality*, kan een persoon de Libische nationaliteit verliezen als hij of zij een buitenlandse nationaliteit heeft verkregen zonder toestemming van het *Popular Committee for the General Security*.¹⁰⁶

Op grond van artikel 12 van dezelfde wet kan een persoon de Libische nationaliteit verliezen als die nationaliteit is verkregen op basis van onjuiste informatie, vervalste documenten of het niet openbaar maken van informatie in relatie tot zijn of haar nationaliteit. Als een vader de Libische nationaliteit verliest, verliezen de kinderen deze ook.¹⁰⁷

Verder is in artikel 13 van de *Law Number (24) for 2010/1378 on the Libyan Nationality* vastgelegd dat iedere buitenlander die de Libische nationaliteit heeft verkregen op grond van deze wet, de Libische nationaliteit binnen tien jaar na datum verkrijging kan verliezen als:

- hij of zij handelingen heeft verricht die in strijd waren met de Libische belangen of in het belang waren van zijn of haar land;
- hij of zij binnen tien jaar na datum verkrijging van de Libische nationaliteit twee jaren buiten Libië heeft gewoond zonder toestemming van het *Popular Committee for the General Security*.¹⁰⁸

Daarnaast is in artikel 11 van dezelfde wet vastgelegd dat een Libische vrouw haar Libische nationaliteit kan doorgeven aan haar kinderen, ook indien deze kinderen reeds over een buitenlandse nationaliteit beschikken vanwege een buitenlandse vader.¹⁰⁹

3.1.5 Toezicht

Het Libische Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering bepalen tot in detail de rechten van een verdachte en de rol van zowel aanklagers als rechters.

¹⁰⁵ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013.

¹⁰⁶ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) - Refworld: *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality*, www.unhcr.org, geraadpleegd 5 juli 2013.

¹⁰⁷ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) - Refworld: *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality*, www.unhcr.org, geraadpleegd 5 juli 2013.

¹⁰⁸ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) - Refworld: *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality*, www.unhcr.org, geraadpleegd 5 juli 2013.

¹⁰⁹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) - Refworld: *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality*, www.unhcr.org, geraadpleegd 5 juli 2013.

Deze wetgeving werd kort na de onafhankelijkheid van Libië in 1951 ingevoerd en is sinds de invoering grotendeels onveranderd gebleven. Omdat het justitiële apparaat nog nauwelijks operationeel is, wijkt in voorkomende gevallen de actuele praktijk af van deze wetgeving. Na ontvangst van het dossier van een verdachte bepleitten aanklagers in sommige zaken een soort van strafvermindering in ruil voor een schuldbekentenis, waarbij niet alleen de verdachte maar vaak ook het slachtoffer werden betrokken. In wezen bemiddelden aanklagers in dit soort gevallen tussen de betrokken partijen om te komen tot een soort van "sociale oplossing". Dit impliceerde doorgaans compensatie of een andere vorm van genoegdoening om een gang naar de rechter af te wenden.¹¹⁰

3.1.6 Ombudsman

Na de val van Gaddafi in 2011 zijn, voor zover kon worden nagegaan, nog geen plannen ontwikkeld om een Ombudsman of een vergelijkbaar instituut op te richten.

3.2 Naleving en schendingen

De Libische *National Council for Civil Liberties and Human Rights* probeerde onderzoeken uit te voeren naar mishandeling door en corruptie bij het leger en de politie, maar na bedreigingen door milities kreeg de *Council* geen steun meer om deze onderzoeken af te ronden. Onderzoeken naar schendingen van mensenrechten en strafvervolgning daarvan vonden bijna niet plaats, omdat rechtbanken zich in het algemeen richtten op zaken die betrekking hadden op familie- en burgerlijk recht (zie 3.2.7 Rechtsgang).¹¹¹

3.2.1 Vrijheid van meningsuiting

De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) voorziet in vrijheid van meningsuiting. Hoewel sinds de val van Gaddafi de vrijheid van meningsuiting aanzienlijk is toegenomen, beperkte wetgeving van de NTC in de praktijk de vrijheid van *politieke* meningsuiting. Op 2 mei 2012 nam de NTC wet 37 aan op grond waarvan verschillende vormen van politieke meningsuiting strafbaar werden gesteld, waaronder het verheerlijken van de tiran (Gaddafi), uitingen die schade toebrengen aan de *17 februari revolutie* of uitingen die Libische instituten beledigen. Echter, op 14 juni 2012 verklaarde het Libische *Supreme Court* deze wet ongrondwettig.¹¹²

Hoewel het aantal mediakanalen na de val van Gaddafi aanzienlijk toenam, varieerde het niveau van professionalisme sterk. Vaak was berichtgeving gebaseerd op geruchten of van horen zeggen. Als gevolg van overblijfselen van de media cultuur uit het Gaddafi tijdperk en bedreigingen door milities en extremistische groeperingen, bleven journalisten worstelen met zelfcensuur.¹¹³

Ondanks het feit dat de regering vrijheid van meningsuiting ondersteunde, werden zowel internationale als Libische journalisten soms aangevallen, bedreigd, ontvoerd of (willekeurig) gedetineerd vanwege hun rapportages of hun onderzoek naar milities, gedetineerden of vermiste personen. Internationale journalisten klaagden

¹¹⁰ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013.

¹¹¹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013.

¹¹² United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Libyan Supreme Court strikes down law aimed at curbing free speech*, www.rsfs.org, 14 juni 2012; Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; Human Rights Watch (HRW): *World Report 2013 – Libya*, 31 januari 2013.

¹¹³ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

ook over problemen met het verkrijgen van visa, in het bijzonder na de aanval op het consulaat van de Verenigde Staten van Amerika in Benghazi, 11 september 2012, en over deportatie.¹¹⁴

Journalisten ondervonden bovengenoemde problemen voornamelijk in Benghazi en Tripoli, maar ook in andere steden. Troepen die in verband gebracht werden met of in naam gelieerd waren aan de regering, zelfstandige milities en religieuze groepen zouden hiervoor verantwoordelijk zijn. In dit verband werd ook het *Supreme Security Committee* (SCC) genoemd.¹¹⁵

Niet alleen journalisten werden het slachtoffer: gewapende leden van de Warfalla stam vernielden in oktober 2012 het hoofdkantoor van de zender Libya Al-Hurra in Benghazi omdat ze boos waren vanwege een reportage die de zender had gemaakt over vijandelijkheden in Bani Walid. Begin maart 2013 werd het televisiestation Al-Assema in Tripoli aangevallen door gewapende mannen. Bij deze aanval werden tenminste vijf journalisten en medewerkers ontvoerd, die later ongedeerd werden vrijgelaten. Ook ngo's voor vrouwen werden lastiggevallen en bedreigd vanwege hun bewustwordingscampagnes op het gebied van vrouwenrechten en emancipatie.¹¹⁶

3.2.1.1

Radio en televisie

In juli 2012 waren er naar schatting 200 radiostations actief in Libië. De *Libyan Radio and Television* exploiteerde de drie voornaamste publieke radiostations, waaronder *Radio Libya*. Lokale raden financierden diverse andere radiostations en ook waren er particuliere radiostations, waaronder *Libya FM*.¹¹⁷

Begin 2013 waren er naar schatting 23 televisiestations actief in Libië. De overheid exploiteerde vier televisiestations, waaronder *Libya al-Wataniyah*, die actualiteiten en nieuws uitzond, evenals zittingen en persconferenties van het *General National Congress*. Verder waren er vijf grote particuliere televisiestations, waaronder *Libya al-Hurrah* in Benghazi dat voornamelijk nieuws uitzond, en een aantal kleinere themazenders. In een aantal gevallen was het onduidelijk wie de eigenaars waren van deze zenders.¹¹⁸

3.2.1.2

Gedrukte media

Schattingen omtrent het aantal kranten en tijdschriften in Libië liepen in juli 2012 uiteen van 200 tot 450. De officiële staatskrant, *17 February*, en de krant *Bilad* werden door de overheid gefinancierd. Hoewel een handvol kranten politieke belangengroepen of partijen vertegenwoordigden, was er ook een aantal onafhankelijke kranten beschikbaar van redelijk journalistiek niveau, zoals *Libya Al-Jadida* in Tripoli met een oplage van 7.500 exemplaren, evenals *Al-Kalima* en *Birniq* in Benghazi.¹¹⁹

¹¹⁴ Persbericht: *Journalists attacked, threatened and abducted by militias*, www.rsf.org, 11 juni 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Three journalists briefly abducted in Libya*, www.cjp.org, 3 mei 2013; Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; Persbericht: *Multiple kidnappings of media workers*, www.rsf.org, 29 april 2013; Persbericht: *Freedom of information threatened by visa refusals, filming bans and arbitrary arrest*, www.rsf.org, 1 oktober 2012.

¹¹⁵ Persbericht: *Journalists attacked, threatened and abducted by militias*, www.rsf.org, 11 juni 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Threats and violence against journalists reach alarming level*, www.rsf.org, 5 februari 2013.

¹¹⁶ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Gunmen attack Libyan TV station, abduct journalists*, www.cjp.org, 8 maart 2013; Persbericht: *Gunmen storm Tripoli TV station, still holding two people*, www.rsf.org, 8 maart 2013.

¹¹⁷ Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; Journal of North African Studies: *Rebels with a pen: observations on the newly emerging media landscape in Libya*, 22 februari 2013.

¹¹⁸ Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; Journal of North African Studies: *Rebels with a pen: observations on the newly emerging media landscape in Libya*, 22 februari 2013.

¹¹⁹ Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; Journal of North African Studies: *Rebels with a pen: observations on the newly emerging media landscape in Libya*, 22 februari 2013.

De twee voornaamste engelstalige kranten waren de *Libya Herald* en de *Tripoli Post*. De *Libya Herald* heeft zich ontwikkeld als de "bron" voor de laatste ontwikkelingen op diverse gebieden, waaronder de veiligheidssituatie in Libië. Deze krant wordt gelezen door de internationale gemeenschap, alsmede door (Libische) zakenlieden en investeerders. De *Tripoli Post* is naar verluidt een overblijfsel uit het Gaddafi tijdperk en daarom werden de journalistieke kwaliteiten door sommigen in twijfel getrokken. Beide kranten beschikken over een eigen website en brengen wekelijks een gedrukt exemplaar van hun krant uit.¹²⁰

Als aanvulling op de belangrijkste kranten in Tripoli, Misrata en Benghazi, was er een overvloed aan particuliere lokale kranten en andere publicaties die in heel Libië werden verspreid. Ook lokale raden in Bani Walid, Ras Al-Hilal, Nalut, Jadu en vele andere steden brachten hun eigen kranten en publicaties uit.¹²¹

3.2.1.3

Internet en Social Media

Sinds de val van Gaddafi zijn er geen beperkingen meer voor wat betreft de toegang tot internet. Er waren slechts een paar meldingen dat de overheid toezicht hield op het gebruik van e-mail en internet. Voor zover bekend werd de inhoud van internet van overheidswege niet gefilterd.¹²²

Sociale media toepassingen, zoals YouTube, Facebook en Twitter waren vrij toegankelijk. Internet buiten de grote steden was onbetrouwbaar of niet bestaand, waardoor het gebruik van internet buiten Tripoli relatief laag bleef. Desalniettemin is het aantal Facebook gebruikers in de verslagperiode verdubbeld, van een geschatte 400.000 tot ruim 800.000 gebruikers.¹²³

3.2.2

Vrijheid van vereniging

De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) voorziet in het recht op vrijheid van vereniging van politieke en maatschappelijke organisaties. Sinds de val van Gaddafi hebben de interim-regeringen en de democratisch gekozen regering deze vrijheid gerespecteerd en gepromoot. De *Constitutional Declaration* erkent vakbondsrechten echter niet.¹²⁴

Sindsdien zijn in Libië enige honderden deels zelfbenoemde ngo's opgericht die zich voornamelijk bezighouden met dienstverlening. Andere ngo's zijn meer politiek gekleurd. Vele ngo's die geïnitieerd werden vanuit de internationale Libische diaspora waren niet erg succesvol. Alle ngo's dienen zich verplicht te registreren bij het ministerie voor Cultuur en Civiele Samenleving.¹²⁵

3.2.3

Vrijheid van vergadering

De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) voorziet in het recht op vreedzame vergadering. Hoewel sinds de val van Gaddafi interim-regeringen en de democratisch gekozen regering deze vrijheid hebben gerespecteerd, vonden in de

¹²⁰ De website van de *Libya Herald* is www.libyaherald.com en de website van de *Tripoli Post* is www.tripolipost.com. Journal of North African Studies: *Rebels with a pen: observations on the newly emerging media landscape in Libya*, 22 februari 2013.

¹²¹ Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; Journal of North African Studies: *Rebels with a pen: observations on the newly emerging media landscape in Libya*, 22 februari 2013.

¹²² Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹²³ Freedom House: *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹²⁴ Freedom House: *Freedom in the World 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹²⁵ Freedom House: *Freedom in the World 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

verslagperiode soms gewelddadige botsingen plaats tussen milities en pro-Gaddafi demonstranten.¹²⁶

Op 6 november 2012 heeft het *General National Congress* (zie 2.3.1 Wetgevende macht) Wet 65 aangenomen, waarin is vastgelegd dat demonstranten de overheid 48 uur van tevoren moeten inlichten over geplande demonstraties. Op grond van deze wet mag de overheid tot 12 uur voordat de demonstratie plaatsvindt de organisatie inlichten dat de demonstratie wordt verboden. Echter, eind 2012 was de wet nog niet geïmplementeerd en worstelde de overheid met demonstraties waarvan de demonstranten soms gewapend waren.¹²⁷

3.2.4

Vrijheid van godsdienst

In het eerste artikel van de *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) is opgenomen dat de Staat de vrijheid van godsdienst van niet-Moslims garandeert. Hoewel sommige wetten de vrijheid van godsdienst beperkten, respecteerde de overheid vrijheid van godsdienst in het algemeen wel.¹²⁸

De overheid heeft geen specifieke wetten en voorschriften uit het Gaddafi tijdperk ingetrokken die de vrijheid van godsdienst beperkten. Naleving van die wetten en voorschriften werd niet regelmatig gecontroleerd. Binnenlandse veiligheidsdiensten die zich tijdens het bewind van Gaddafi actief bezig hielden met het monitoren van religieuze activiteiten van burgers werden in 2011 ontbonden (zie 2.5.3 Libische veiligheidssector).¹²⁹

De Libische wet voorzag niet in het recht van personen om zijn of haar geloof te kiezen of te veranderen, daarover te discussiëren of het geloof te verspreiden. Er was ook geen wet die moslims verbood zich te bekeren tot een ander geloof. Echter, in de praktijk verbood de regering het bekeren van moslims. Daarom verstrekten christelijke kerken in Libië alleen Engelstalige bijbels: het verstrekken van een bijbel in het Arabisch zou door de autoriteiten opgevat kunnen worden als bekeren.¹³⁰

In het eerste artikel van de *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) is tevens opgenomen dat de Islamitische rechtspraak (sharia) de voornaamste bron van wetgeving is. Volgens deze wetgeving hoeft een niet-moslim vrouw die met een moslim man trouwt, zich niet tot de islam te bekeren, hoewel veel vrouwen dat wel doen. Echter, een niet-moslim man moet zich wel bekeren tot de islam om een moslim vrouw te kunnen trouwen. Ook dient men minimaal 40 jaar oud te zijn om de Hady te kunnen verrichten.¹³¹

De bevolking in Libië bestaat voor 97% uit soennitische moslims en de resterende 3% bestaat voornamelijk uit Christenen, Hindoes, Bahai, Ahmadi moslims en Boeddhisten. Veel leden van de Amazigh etnische minderheid zijn Ibadi moslims en bijna alle andere niet-soennieten zijn buitenlanders.¹³²

¹²⁶ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹²⁷ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹²⁸ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 27 juni 2013; Freedom House: *Freedom in the World 2013*, 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹²⁹ Freedom House: *Freedom in the World 2013*, 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹³⁰ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013; Persbericht: *Libya imprisons American for Allegedly Proselytizing Christianity in Benghazi*, www.cnsnews.com, 25 maart 2013.

¹³¹ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 27 juni 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹³² Central Intelligence Agency (CIA): *The World Factbook*, 19 februari 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

Kleine kerkelijke gemeenschappen bestaan voornamelijk uit migranten afkomstig uit de sub-Sahara en Egypte, en een klein aantal arbeidskrachten uit de Verenigde Staten van Amerika en Europa. Bisschoppen in Tripoli, Misrata en Benghazi leiden volgens schattingen een gemeenschap van 50.000 Koptische christenen, voornamelijk Egyptische inwoners. De rooms katholieke gemeenschap in Libië bestaat thans uit ongeveer 8.000 volgelingen en het aantal volgelingen neemt sinds het einde van het conflict weer toe. Rooms katholieke geestelijken zijn werkzaam in de grotere steden en werken voornamelijk in ziekenhuizen, weeshuizen en met bejaarden of lichamelijk gehandicapten.¹³³

Een priester in Tripoli en een bisschop in Tunis leiden de Angelicaanse gemeenschap in Libië die uit ongeveer 80 tot 100 volgelingen bestaat. Een Grieks-Orthodoxe aartsbisschop in Tripoli en priesters in Tripoli en Benghazi bedienen ongeveer 80 vaste Orthodoxe kerkangers. De Oekraïense ambassade in Tripoli heeft ook een kleine Orthodoxe kerk voor de Russisch sprekende gemeenschap. In Tripoli en Benghazi zijn ook niet confessionele kerken gevestigd, zoals de evangelische Unity Church; kleine Unity Church gemeenschappen zijn gevestigd door het hele land.¹³⁴

Om problemen met lokale autoriteiten te vermijden mochten in de verslagperiode naar verluidt alleen buitenlanders in christelijke kerken reguliere kerkdiensten bijwonen: toelating van "lokale" christenen werd door de kerken ontmoedigd. Dit gold ook voor Libiërs die in het buitenland waren bekeerd tot christen (bijvoorbeeld teruggekomen Libiërs uit de Libische diaspora). Libiërs mochten wel buiten de reguliere kerkdiensten om in de kerk komen en bidden, maar zij mochten niet deelnemen aan kerkdiensten. Dit gold bijvoorbeeld ook voor een Libische katholiek met een buitenlandse vrouw en kinderen: het gezin mocht wel buiten de reguliere kerkdiensten om in de kerk komen en bidden, maar deelnemen aan een reguliere kerkdienst mocht niet, omdat dit door de autoriteiten als "bekeran" kon worden opgevat en dat is in Libië bij wet verboden.

Voor zover kon worden nagegaan kreeg in de verslagperiode een buitenlandse christelijke vrouw in Libië, getrouwd met een Libische man, niet automatisch een verklaring van de kerk in Libië dat zij christen was. Voordat de kerk zo'n verklaring afgeeft dient de vrouw aan de hand van een door een kerk buiten Libië afgegeven verklaring aan te tonen dat zij in het buitenland is gedoopt. Een buitenlander of buitenlandse die in Libië is gedoopt, kan van de kerk wel een verklaring krijgen dat hij of zij christen is. De verklaring dat iemand christen is, kan door de kerk op verzoek in het Engels of in het Arabisch worden afgegeven.

Godsdienstonderwijs in de islam was verplicht op openbare en privéscholen, maar er werd geen diepgaand godsdienstonderwijs gegeven over andere religies. Door de overheid werd geen informatie gegeven over de religieuze achtergrond van kinderen op openbare scholen. Er waren geen meldingen van kinderen die overgestapt waren naar privéscholen voor alternatief godsdienstonderwijs.¹³⁵

Het *ministry for Awqaf and Islamic norms* beheert moskeeën, staat aan het hoofd van de geestelijken en is primair verantwoordelijk voor uitvoering van alle godsdienstige gebruiken volgens door de Staat goedgekeurde islamitische normen. Ook voorzag het ministerie imams vrijdags van teksten voor de preek, die vaak politieke en sociale boodschappen bevatten. Premier Zeidan had Mohamed Abdulsalam Mohamed Abusada benoemd tot minister. Vanwege spanningen tussen premier Zeidan en Abusada werd medio juli 2013 Ali Mohamed Al-Bashir benoemd tot zijn opvolger.¹³⁶

¹³³ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹³⁴ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹³⁵ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹³⁶ Persbericht: *GNC backs new Islamic Affairs minister*, www.libyaherald.com, 14 juli 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

De Libische *Grand Mufti*, Sjeik Sadeq al-Ghariani, staat aan het hoofd van de *Supreme Council for Fatwa (Dar Al-Iftaa)*, en als *Grand Mufti* mag hij fatwa's uitvaardigen als hij dat nodig acht. Deze fatwa's hebben echter geen juridisch gewicht. In oktober 2012 heeft al-Ghariani het ministerie van Onderwijs opgeroepen teksten die verband hielden met vrijheid van godsdienst uit schoolboeken te verwijderen. Volgens al-Ghariani zouden deze teksten jonge studenten de indruk kunnen geven dat zij vrij zijn om welke religie dan ook te kiezen. Ook uitte al-Ghariani openlijk zijn bezorgdheid over de toename van de Shia en Ahmadi islam en het christendom in Libië.¹³⁷

In de verslagperiode waren er meldingen van een gebrek aan daadkracht van de overheid als antwoord op de aanvallen op religieuze locaties (zie 2.5.1 Gewapende conflicten). De reactie van de overheid op aanvallen op soefi locaties in het land verschilde per aanval. Hoewel bijvoorbeeld de aanval op de soefitempel *Sidi al-Lafi* in Rajma door overheidstroepen werd afgeslagen, maakten salafisten op klaarlichte dag de *Sidi Sha'ab* moskee in Tripoli met zwaar bouwmaterieel met de grond gelijk nadat het *Supreme Security Committee* de buurt rondom deze soefimoskee had afgegrensd. Volgens de autoriteiten besloten de veiligheidstroepen na onenigheid met de aanvallers niet in te grijpen om een verdere escalatie van geweld te vermijden.¹³⁸

De autoriteiten veroordeelden het geweld tegen religieuze locaties van de soefi's en al-Ghariani vaardigde een fatwa uit waarin de ontheiliging van graven en heilige locaties van 26 augustus 2012 eveneens werd veroordeeld. Ondanks de publieke veroordeling zijn, voor zover bekend, nog geen arrestaties verricht en hebben nog geen strafvervolgingen plaatsgevonden in verband met de aanvallen op soefi locaties.¹³⁹

Ook waren er ook meldingen van arrestaties en gevangenneming op basis van geloofsovertuiging, ontvoeringen, bedreigingen, subtiele pesterijen en intimidatie van geestelijken en volgelingen van niet-moslim religies. Deze problemen kwamen voor in zowel Tripoli, Misrata als Benghazi, en heeft geleid tot het vertrek van een aantal geestelijken en sluiting van kerken in Derna en Tobruk. Omdat de rechterlijke macht nog nauwelijks operationeel is, hadden burgers weinig mogelijkheden verhaal te halen als zij vonden dat hun vrijheid van godsdienst was geschonden.¹⁴⁰

De volgende religieuze feestdagen werden in Libië als nationale feestdagen gevierd: de geboorte van de Profeet Mohammed, Eid al-Fitr, Eid al-Adha en het islamitische Nieuwjaar.¹⁴¹

3.2.5

Bewegingsvrijheid

De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) voorziet in het recht op bewegingsvrijheid. Wel trad op 12 mei 2012 de *Wet Inzake Sommige Procedures Tijdens de Overgangsperiode* (Wet 38) in werking. Deze wet geeft de overheid onder andere de mogelijkheid om de bewegingsvrijheid van een persoon te beperken als

¹³⁷ Persbericht: *Grand Mufti in London for tests after collapsing*, www.libyaherald.com, 7 mei 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013; Persbericht: *Sheikh Sadeq Al-Ghariani distances himself from the use of his photos in the election campaign*, www.libyaherald.com, 21 juni 2012.

¹³⁸ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *Interior minister resigns*, 28 augustus 2012; Persbericht: *UNESCO calls for immediate stop to destruction of Sufi religious sites in Libya*, 28 augustus 2012.

¹³⁹ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013; Economist Intelligence Unit (EIU): *Interior minister resigns*, 28 augustus 2012; Persbericht: *UNESCO calls for immediate stop to destruction of Sufi religious sites in Libya*, 28 augustus 2012.

¹⁴⁰ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

¹⁴¹ United States Department of State: *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013; Libyan Investment: *Approval of Religious and National Holidays in New Libya*, 11 januari 2012.

die persoon, op grond van eerdere handelingen of verwantschap met een officiële of onofficiële instelling of instrument van het vorige regiem, wordt beschouwd als een bedreiging voor de openbare veiligheid of stabiliteit. Personen die op grond van Wet 38 een beperking van bewegingsvrijheid worden opgelegd kunnen deze beperking voor de rechter aanvechten.¹⁴²

In het algemeen beperkten de interim-regeringen het recht op bewegingsvrijheid niet. Wel verklaarde het *General National Congress* op 16 december 2012 een groot deel van het zuiden van Libië tot "gesloten militaire zone". Het ging om de gebieden rond Ghadamis, Ghat, Awbari, Al-Shati, Sebha, Murzuq en Kufra. In een poging illegale handelsstromen te verminderen, is voor burgers de toegang tot deze gebieden beperkt tot bepaalde wegen. Tevens sloot het *General National Congress* tijdelijk de zuidelijke grensovergangen.¹⁴³

3.2.5.1 Nationaal Identiteitsnummer

Vóór het conflict werd tijdens het bewind van Gaddafi een nieuw formaat identiteitsbewijs voor alle Libiërs geïntroduceerd, de zogenaamde *National Card*, voorzien van een nieuw persoonsnummer. Kort na de introductie van de *National Card* werd de uitgifte naar verluidt om administratieve redenen echter gestaakt.

Begin februari 2013 maakte de Libische vicepremier bekend dat 6,2 miljoen *Nationale Identiteitsnummers* klaar stonden voor uitgifte aan alle Libiërs. Dit aantal was gebaseerd op gegevens van de ruim 400 kantoren van de Burgerlijke Stand in Libië, die via een computernetwerk met elkaar in verbinding staan. Men krijgt alleen een nieuw *Nationaal Identiteitsnummer* als de documentatie bij de Burgerlijke Stand in orde is. Bij twijfel wordt geen *Nationaal Identiteitsnummer* verstrekt en dient betrokkene zich te wenden tot de Burgerlijke Stand. Begin mei 2013 zouden 83,2% van de Libiërs hun nieuwe *Nationale Identiteitsnummer* reeds hebben ontvangen.¹⁴⁴

Het *Nationale Identiteitsnummer* zal volgens de vicepremier gebruikt worden bij de uitgifte van onder meer identiteitskaarten, rijbewijzen en paspoorten. Tevens zal het nummer gebruikt worden voor het opsporen van onder andere salarisfraude en corruptie. Volgens de vicepremier betreft het verstrekken van een *Nationaal Identiteitsnummer* aan alle Libiërs een nieuw project, en is het geen voortzetting van het *National Card* project.¹⁴⁵

Naar verluidt dienen Libiërs die in het buitenland woonachtig zijn in Tripoli persoonlijk een *Nationaal Identiteitsnummer* aan te vragen.

3.2.5.2 Identiteitsdocumenten

Als identiteitsbewijs kan een identiteitskaart of een Libisch paspoort worden gebruikt. Vanaf de zestienjarige leeftijd is het in Libië zowel voor mannen als vrouwen verplicht over een Libische identiteitskaart te beschikken. In de praktijk echter beschikt niet iedereen vanaf zestien jaar over een identiteitskaart. Men dient zich onder andere te kunnen identificeren bij een politiecontrole, het openen van een bankrekening, het opnemen van geld bij een bank, en bij het opmaken van civiele of commerciële contracten door een notaris.

¹⁴² United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Human Rights Watch (HRW): *Libya: Amend New Special Procedures Law*, 10 juli 2012.

¹⁴³ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; BBC News: *Libya orders borders in south closed*, 16 december 2012.

¹⁴⁴ Voor meer informatie over het Nationale Identiteitsnummer wordt verwezen naar de website www.nid.gov.ly. Persbericht: *New ID numbers "issued to over 80 percent of population"*, www.libyaherald.com, 6 mei 2013; Persbericht: *"The new National Identity Number has been issued to over 6 million Libyans": Deputy Prime Minister Abdulsalam Al-Gadi*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013.

¹⁴⁵ Persbericht: *New ID numbers "issued to over 80 percent of population"*, www.libyaherald.com, 6 mei 2013; Persbericht: *"The new National Identity Number has been issued to over 6 million Libyans": Deputy Prime Minister Abdulsalam Al-Gadi*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013.

Het aanvragen en ophalen van een identiteitskaart dient in de regel door de aanvrager zelf gedaan te worden, maar kan echter ook door een andere persoon worden gedaan. E.e.a. is afhankelijk van persoonlijke contacten. Voor zover bekend worden de huidige identiteitskaarten niet vaak vervalst.

De Libische autoriteiten zijn bezig met het ontwikkelen van een nieuwe identiteitskaart. Voor de afgifte daarvan zal gebruik gemaakt worden van het *Nationale Identiteitsnummer* dat medio 2013 is ingevoerd (zie 3.2.5.1 Nationaal Identiteitsnummer). Naast persoonlijke informatie zal de nieuwe identiteitskaart naar verluidt tevens worden voorzien van biometrische kenmerken. Het is nog niet bekend wanneer deze kaart zal worden ingevoerd.¹⁴⁶

3.2.5.3

Reisdocumenten

Begin februari 2013 maakte de Libische vicepremier bekend dat na de uitrol van de nieuwe nationale identiteitsnummers (zie 3.2.5.1 Nationaal Identiteitsnummer) zal worden begonnen met de uitgifte van een nieuw Libisch paspoort met biometrische kenmerken. De omslag van het nieuwe paspoort is donkerblauw en de voorkant is voorzien van een halvemaan en een ster. Volgens het Libische *Passport Department* zijn alle grensovergangen aangesloten op een computernetwerk, zodat het ook mogelijk wordt alle overgangen te monitoren en bijvoorbeeld een foto te nemen van alle buitenlanders die in Libië aankomen. Libische ambassades zullen naar verluidt ook aangesloten worden op het netwerk, maar het is niet duidelijk of daar ook het nieuwe paspoort aangevraagd kan worden.¹⁴⁷

Eind augustus 2013 was nog geen begin gemaakt met de uitgifte van het nieuwe Libische paspoort. Naar verluidt zullen de nieuwe paspoorten met biometrische kenmerken gefaseerd worden ingevoerd. De oude Libische paspoorten die nog in omloop zijn blijven geldig. Het is niet duidelijk of de aanvraagprocedure voor een nieuw Libisch paspoort met biometrische kenmerken gelijk zal zijn aan de onderstaande procedure voor de "oude" paspoorten.¹⁴⁸

Voor zover kon worden nagegaan werden in Libië twee soorten "oude" paspoorten afgegeven, nationale en diplomatieke paspoorten. Nationale paspoorten hadden een geldigheidsduur van vier jaar, gerekend vanaf de datum van afgifte, die kon worden verlengd met nog eens vier jaar. Bij verlenging werd een stempel in het paspoort geplaatst met daarin de nieuwe geldigheidsduur. Verlenging van de geldigheidsduur verschilde per geval en de criteria daarvoor waren onduidelijk. Aan iemand die op bedevaart ging werd soms een tijdelijk paspoort vertrekt dat alleen geldig was voor één reis. De "oude" Libische paspoorten beschikken niet over een *Machine Leesbare Zone* (MLZ).

Een paspoort kon vanaf de geboorte aangevraagd worden, maar dit was niet verplicht. Er was ook geen verplichting een paspoort vanaf de achttienjarige leeftijd aan te vragen (meerderjarigheid). Bij een aanvraag voor een paspoort dienden de volgende stukken overgelegd te worden: ondertekend aanvraagformulier, het oude paspoort (voor zover aanwezig), vier recente pasfoto's en het identiteitsdocument. De kosten bedroegen LYD 30,500. Bij een eerste aanvraag voor een paspoort dienden naast de hiervoor genoemde documenten tevens de geboorteakte, een

¹⁴⁶ Persbericht: *New ID numbers "issued to over 80 percent of population"*, www.libyaherald.com, 6 mei 2013; Persbericht: *"The new National Identity Number has been issued to over 6 million Libyans": Deputy Prime Minister Abdulsalam Al-Gadi*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013.

¹⁴⁷ Persbericht: *New ID numbers "issued to over 80 percent of population"*, www.libyaherald.com, 6 mei 2013; Persbericht: *"The new National Identity Number has been issued to over 6 million Libyans": Deputy Prime Minister Abdulsalam Al-Gadi*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013.

¹⁴⁸ Persbericht: *New ID numbers "issued to over 80 percent of population"*, www.libyaherald.com, 6 mei 2013; Persbericht: *"The new National Identity Number has been issued to over 6 million Libyans": Deputy Prime Minister Abdulsalam Al-Gadi*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013; Persbericht: *Libya's new biometric passport officially revealed*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013.

verklaring van woonplaats, een verklaring van goed gedrag en een verklaring dat de aanvrager geen criminele antecedenten had, overgelegd te worden.

Het aanvragen en ophalen van een paspoort diende in de regel door de aanvrager zelf gedaan te worden, maar kon echter ook door een andere persoon worden gedaan. E.e.a. zou afhankelijk zijn van persoonlijke contacten.

Libische reisdocumenten dienen aangevraagd te worden bij de *Passport and Immigration Department*, dat valt onder het ministerie van Openbare Veiligheid. In het buitenland kan een Libisch consulaat een reisdocument met een beperkte geldigheidsduur afgeven voor één reis, om de aanvrager in staat te stellen terug te keren naar Libië. Ook kan een consulaat een (oud) paspoort afgeven. Libische paspoorten die in het buitenland worden afgegeven hebben doorgaans een geldigheidsduur van twee jaar in plaats van de gebruikelijke vier jaar.

Op grond van *Law no. 4* van 1985 inzake de afgifte van paspoorten hebben de Libische autoriteiten het recht af te zien van afgifte of vernieuwing van een paspoort als de aanvrager een strafblad heeft of beschuldigd is van het in gevaar brengen van de nationale veiligheid.

Voor zover kon worden nagegaan bestaat in Libië een centrale database met vingerafdrukken en paspoortgegevens van personen die onderwerp zijn van een politieonderzoek of een paspoort hebben aangevraagd. Het is echter niet duidelijk wie toegang heeft tot deze gegevens.

Voor zover bekend worden (oude) reisdocumenten niet vaak vervalst.

3.2.6 *Rijbewijs*

In Libië is de minimum leeftijd voor het behalen van een rijbewijs achttien jaar.

In het algemeen dient men voor het behalen van een rijbewijs eerst lessen te nemen bij een autorischool. Daarna dient theorie- en rijexamen gedaan te worden, zowel in de stad als op de snelweg. De geboorteakte, identiteitskaart en vier pasfoto's dienen overgelegd te worden, en tevens dient men een ogentest af te leggen en de benodigde kosten te betalen.

Echter, het is ook mogelijk om een officieel rijbewijs te verkrijgen door vier pasfoto's en een kopie van de identiteitskaart te overleggen, en steekpenningen te betalen aan de afgevende instantie. Ook komt het voor dat men op basis van vriendschappelijke relaties een rijbewijs kan verkrijgen.

Rijbewijzen worden afgegeven door de verkeersafdeling van de *National Security*, dat valt onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het rijbewijs is het meest vervalste document in Libië.

3.2.7 *Rechtsgang*

Gaddafi's parallelle rechtssysteem voor politieke rechtszaken bestaat naar verluidt niet meer en het ministerie van Justitie zou niet langer de dagelijkse gang van zaken van het gerechtelijk systeem regisseren. De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) voorziet in een onafhankelijke rechterlijke macht (zie 2.3.3 Rechterlijke macht) en bepaalt dat iedere persoon het recht heeft om zich tot een rechtbank te wenden.¹⁴⁹

¹⁴⁹ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 5 juli 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

Het deel van de rechterlijke macht dat zich bezighield met de dagelijkse behandeling van niet-politiek getinte zaken functioneerde redelijk goed. Rechtbanken waren meer geneigd om civiele zaken te behandelen, omdat het minder waarschijnlijk was dat die zaken zouden leiden tot publieke woede. In de verslagperiode zijn vrij weinig strafprocessen opgestart door de post-Gaddafi rechterlijke macht, voornamelijk omdat rechters bang waren voor represailles als gevolg van door hun uitgesproken vonnissen. Verder werden maar een paar onderzoeken opgestart naar vermeende schendingen door pro- of anti-Gaddafi groepen.¹⁵⁰

Ondanks pogingen het justitieel systeem te hervormen, was de rechterlijke macht nog steeds grotendeels ineffectief voor wat betreft de behandeling van complexe vraagstukken, evenals gevoelige en complexe politieke zaken, die opkwamen na het einde van het Gaddafi tijdperk.¹⁵¹

Vanwege een gebrek aan rechters en ondersteunende staf was er nog steeds sprake van beperkte personele capaciteit. Verder spraken rechters hun bezorgdheid uit over het algehele gebrek aan veiligheid in en rondom de rechtbanken. Volgens rechters was dat één van de redenen waarom zij nog niet allemaal naar hun werk waren teruggekeerd. Hierdoor werd de herstructurering van de rechterlijke macht verder belemmerd (zie 2.3.3 Rechterlijke macht).¹⁵²

De *Constitutional Declaration* voorziet in onschuldpresumptie en dat juridische bijstand voor behoeftigen voor rekening van de overheid komt. In het algemeen werden in de verslagperiode deze normen niet gerespecteerd. Grotendeels onafhankelijke milities arresteerden mensen zonder wettelijke bevoegdheid, waardoor het vooruitzicht op een eerlijk openbaar proces werd ondermijnd.¹⁵³

De interim regeringen en verscheidene milities, voor zover zij over veiligheidstroepen beschikten, hielden personen op politieke gronden vast in tijdelijke faciliteiten. Dit betrof voornamelijk voormalige functionarissen van het Gaddafi bewind, leden van binnenlandse veiligheidsdiensten en anderen die beschuldigd werden van het "ondermijnen van de revolutie".¹⁵⁴

Schattingen omtrent het aantal gedetineerden dat wordt vastgehouden zonder toegang tot een advocaat en zonder geïnformeerd te zijn wat de aanklacht is, lopen uiteen van 7.000 tot 8.000. In de verslagperiode nam de overheid geen maatregelen gedetineerden systematisch te screenen of zij vervolgd of vrijgelaten moesten worden. Als gevolg van de aanval op installaties van de Verenigde Staten van Amerika in Benghazi, 11 september 2012, probeerde de overheid haar controle over de milities uit te breiden. Dit leidde tot een toename van het aantal gedetineerden onder toezicht van de overheid in plaats van de milities.¹⁵⁵

Een persoon die gedetineerd was door een militie en door een rechtbank werd vrijgesproken, had op grond van de *Wet Inzake Sommige Procedures Tijdens de Overgangperiode* (Wet 38) geen recht een strafrechtelijke of een civielrechtelijke

¹⁵⁰ International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵¹ International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵² International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵³ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵⁴ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵⁵ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

klacht in te dienen tegen de Staat of de betreffende militie, tenzij de detentie was gebaseerd op verzonnen of leugenachtige beschuldigingen.¹⁵⁶

3.2.8 (Willekeurige) arrestaties en detenties

Het Libische wetboek van strafrecht uit het Gaddafi tijdperk voorziet in procedures voor voorarrest en verbiedt willekeurige arrestatie en detentie, maar de interim-regeringen en de milities hielden zich niet aan deze bepalingen.¹⁵⁷

De wet bepaalt dat voor een arrestatie een arrestatiebevel is vereist, maar de autoriteiten kunnen toestemming krijgen om een persoon tot maximaal acht dagen zonder aanklacht vast te mogen houden. Ook bepaalt de wet dat gedetineerden geïnformeerd moeten worden over de inhoud van de aanklacht. Voorarrest van een verdachte kan door één rechter tot 30 dagen worden verlengd. Verlengingen tot drie maanden moeten goedgekeurd worden door een panel van drie rechters. Langere verlengingen dienen beoordeeld te worden door de hoofdaanklager en goedgekeurd worden door een panel van drie rechters.¹⁵⁸

Op 12 mei 2012 is de *Wet Inzake Sommige Procedures Tijdens de Overgangsperiode* (Wet 38) in werking getreden. Volgens deze wet heeft de overheid de bevoegdheid iemand tot maximaal twee maanden gevangen te houden als die persoon, op grond van eerdere handelingen of verwantschap met een officiële of onofficiële instelling of instrument van het vorige regiem, wordt beschouwd als een bedreiging voor de openbare veiligheid of stabiliteit. Personen die op grond van Wet 38 worden gedetineerd kunnen deze beperking voor de rechter aanvechten.¹⁵⁹

Na de revolutie en de daaropvolgende ineenstorting van de rechterlijke macht arresteerden zowel interim-regeringen als milities willekeurig duizenden personen die werden vastgehouden in erkende detentiecentra, maar ook op officiële en onbekende locaties. Zij werden daar voor langere tijd gedetineerd zonder formele aanklacht of wettelijke bevoegdheid. In dit verband was eenzame opsluiting ook een ernstig probleem. Slechts weinig gedetineerden werden formeel in voorarrest vastgehouden. De *Constitutional Declaration* erkent het recht op juridische bijstand, maar in de praktijk had een overgrote meerderheid van de gedetineerden geen toegang tot een advocaat.¹⁶⁰

Op grond van de hierboven genoemde Wet 38 hadden milities tot 12 juli 2012 de tijd om hun gedetineerden over te dragen aan de centrale Libische overheid. De ministeries van Binnenlandse Zaken en Defensie dienden op grond van deze wet, voor zover er voldoende bewijs zou zijn, alle aanhangers van het vorige bewind die door de milities waren overgedragen, door te sturen naar de bevoegde rechterlijke instanties. Hoewel de wet niet effectief werd geïmplementeerd, zou het aantal gedetineerden dat door milities werd vastgehouden zijn gedaald.¹⁶¹

Volgens berichten zou de *National Transitional Council* (NTC) na de revolutie honderden gevangenen hebben vrijgelaten uit gevangenenissen die direct of indirect

¹⁵⁶ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵⁷ International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵⁸ International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁵⁹ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Human Rights Watch (HRW): *Libya: Amend New Special Procedures Law*, 10 juli 2012.

¹⁶⁰ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁶¹ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Human Rights Watch (HRW): *Libya: Amend New Special Procedures Law*, 10 juli 2012.

onder hun controle stonden. Dit waren hoofdzakelijk tegenstanders van het Gaddafi regiem. Verder hebben de interim-regeringen amnestie verleend aan ballingen die schuldig waren aan kruimeldiefstal en hun antecedenten geschrapt, zodat zij naar Libië terug kunnen keren.¹⁶²

3.2.8.1 Omstandigheden in de gevangenissen¹⁶³

Het Libische ministerie van Justitie heeft naar verluidt geen zeggenschap over gevangenissen van het ministerie van Binnenlandse Zaken (voornamelijk immigranten en asielzoekers), het ministerie van Defensie (militairen maar ook burgers), en de detentiecentra van de milities (Gaddafi strijders maar ook politieke gevangenen en vermeende criminelen).

Er zijn geen officiële cijfers bekend met betrekking tot het aantal gedetineerden dat onder overheidscontrole of onder toezicht van milities staat. Schattingen omtrent het aantal gedetineerden lopen uiteen van 7.000 tot 8.000. Daarvan zat de grootste concentratie van gedetineerden in Tripoli en omstreken, Misrata en Benghazi. De overgrote meerderheid van de gedetineerden bestond uit Libiërs die ervan beschuldigd werden voor het regiem van Gaddafi gestreden te hebben. Een andere grote groep bestond uit buitenlanders, waarvan de meerderheid illegale migranten zouden zijn.¹⁶⁴

In de verslagperiode hebben verschillende milities hun detentiecentra overgedragen aan de gerechtelijke politie van het ministerie van Justitie. Na de overdracht werd het beheer van deze faciliteiten vaak gedeeld met andere partijen, waaronder de milities die het beheer reeds uitvoerden. Ook werden milities die detentiecentra beheerden onder verantwoordelijkheid van de overheid als beheerder aangesteld en veranderde het management van de gevangenis niet.¹⁶⁵

Naar verluidt hielden milities personen gevangen in scholen, voormalige militaire gebouwen van de overheid en andere informele locaties, waaronder privéhuizen en, in één geval, een voetbalvereniging. Veel gevangenissen en detentiecentra stonden niet onder overheidscontrole en de omstandigheden in sommige faciliteiten waren onmenselijk tot zelfs levensbedreigend. Veelal hadden ze dezelfde problemen zoals overbevolking, gebrekkige ventilatie, gebrek aan benodigdheden zoals matrassen, en slechte toegang tot hygiënische en medische zorg.¹⁶⁶

In de gevangenissen van het ministerie van Justitie was de voedselverstrekking in het algemeen voldoende, hoewel in de gevangenissen *Joodayem*, *Salah Aldeen* en *Dafniya* de drinkwatervoorziening een ernstig probleem was. In de gevangenissen verbleven mannen en vrouwen naar verluidt gescheiden. In sommige gevallen werden in de gevangenissen van het ministerie van Justitie minderjarigen vastgehouden met volwassenen. Volgens mensenrechtenorganisaties maakten milities zich hier ook schuldig aan.¹⁶⁷

Informatie over het beheer van de gevangenissen en detentiecentra was in het algemeen niet beschikbaar vanwege het gebrek aan overheidscontrole en vanwege

¹⁶² United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁶³ Voor een onofficieel en onvolledig overzicht van detentiecentra in Libië wordt verwezen naar het Algemeen Ambtsbericht Libië van mei 2012.

¹⁶⁴ International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; International Legal Assistance Consortium (ILAC): *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁶⁵ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; International Crisis Group (ICG): *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁶⁶ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁶⁷ Human Rights Watch (HRW): *World Report 2013 – Libya*, 31 januari 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

de geïmproviseerde oplossingen die nodig waren om de grote toename van gedetineerden als gevolg van het conflict onder te kunnen brengen. Er was geen informatie of en hoe gedetineerde gegevens werden bijgehouden, over het uitdelen van alternatieve straffen, het verlenen van toestemming voor religieuze gebruiken, of er onderzoek werd gedaan naar beschuldigingen van onmenselijke omstandigheden en of gedetineerden bezoek mochten ontvangen. Ook was er geen betrouwbare ombudsman voor gevangenen en gedetineerden.¹⁶⁸

In 2012 heeft het Internationale Rode Kruis 184 bezoeken aan 86 gevangenissen en voorarrest locaties afgelegd. UNSMIL¹⁶⁹ en ngo's brachten van geval tot geval enkele bezoeken aan gevangenissen en detentiecentra.¹⁷⁰

3.2.9

Mishandeling en foltering

De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) bepaalt dat buiten de wet om geen straf ten uitvoer gebracht mag worden. Echter, mishandeling en marteling van gevangenen en gedetineerden vond naar verluidt plaats in voorzieningen die na de val van Gaddafi in naam onder het gezag van de nieuwe overheid stonden, evenals in niet-overheidsvoorzieningen die gerund werden door milities vanwege een gebrek aan capaciteit bij de overheid.¹⁷¹

De mate van mishandeling en marteling varieerde per faciliteit en was het ergste ten tijde van de arrestatie. Verschillende vormen van mishandeling en marteling werden gemeld, waaronder het slaan met riemen, stokken, geweren en waterslangen, het toedienen van elektrische schokken, het veroorzaken van brandwonden door kokend water, verhit metaal of sigaretten, schijnexecuties, ophanging aan metalen staven en verkrachting. Volgens meldingen vond mishandeling en marteling van gedetineerden, met name van vermeende Gaddafi supporters en Afrikanen uit de sub-Sahara regio die zich hadden aangesloten bij Gaddafi, eveneens plaats in andere voorzieningen die door milities in heel het land werden gerund.¹⁷²

3.2.10

Verdwijningen

Het aantal gedwongen verdwijningen waarvoor regeringstroepen en milities verantwoordelijk zouden zijn, is nog steeds onbekend. In vele massagraven zijn grote aantallen stoffelijke overschotten ontdekt van slachtoffers die zijn omgekomen tijdens de revolutie (zie 2.5.2 Aantallen slachtoffers gewapend conflict).¹⁷³

Ook werden ontvoeringen gemeld, waaronder ontvoeringen van buitenlanders. Op 31 juli 2012 bijvoorbeeld werden in Benghazi zeven medewerkers van het Iraanse *Red Crescent* ontvoerd. Zij werden op zes oktober 2012 vrijgelaten.¹⁷⁴

3.2.11

Buitengerechtelijke executies en moorden

Er waren talloze meldingen inzake willekeurige moorden en buitengerechtelijke executies. Werkelijke of vermoedelijke Gaddafi aanhangers, soldaten uit het leger van Gaddafi, mogelijke huurlingen uit de sub-Sahara regio, Libiërs met een donkere

¹⁶⁸ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁶⁹ United Nations Support Mission in Libya (UNSMIL).

¹⁷⁰ International Committee of the Red Cross (ICRC): *Libya: What the ICRC did in 2012, Facts and Figures*, 20 februari 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁷¹ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 12 juli 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁷² Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁷³ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁷⁴ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Iran Red Crescent team 'kidnapped' in Libya*, www.aljazeera.com, 31 juli 2012.

huid, voormalige leden van de veiligheidsdiensten en buitenlandse diplomaten waren de voornaamste doelwitten.¹⁷⁵

Na de val van Gaddafi ging een aantal militias als zelfstandige eenheden door die niet onder overheidsgezag stonden, met name in het oosten van Libië. Naar verluidt maakten deze militias zich, deels uit wraak, ook schuldig aan willekeurige moorden en buitengerechtelijke executies. Alleen al in Benghazi vielen onder veiligheidsagenten 21 doden, waaronder vele deserteurs uit het Gaddafi regiem. Buitenlandse diplomaten en internationale organisaties, in het bijzonder van westerse origine, waren ook doelwit van geweld (zie 2.5.1 Gewapende conflicten).¹⁷⁶

3.2.12 *Doodstraf*

De doodstraf bleef van kracht voor een groot aantal misdrijven. In november 2012 zouden tenminste vijf mensen bij verstek tot de doodstraf zijn veroordeeld. In 2012 werden, voor zover bekend, geen executies in het kader van de doodstraf uitgevoerd. In maart 2013 zijn door een rechtbank in Benghazi vijf mensen ter dood veroordeeld voor het vermoorden van vier bankmedewerkers in Tobruk. Het vonnis zou worden voltrokken door middel van een vuurpeloton.¹⁷⁷

3.2.13 *Bloed- en erekwesties*

In Libië komen bloed- en eerwraak niet veel voor. Voor zover bekend wordt het wel eens toegepast tussen leden van verschillende stammen.

¹⁷⁵ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; Human Rights Watch (HRW): *World Report 2013 – Libya*, 31 januari 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁷⁶ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁷⁷ Hands Off Cain: *Libya*, www.handsoffcain.org, geraadpleegd 9 juli 2013; Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; Persbericht: *Tobruk bank robbers condemned to death*, www.libyaherald.com, 13 maart 2013.

4 Positie specifieke groepen

4.1 Etnische minderheden

De voornaamste etnische minderheden in Libië zijn de Amazighen, Toearegs en Teboes. Deze groepen bestaan voornamelijk uit soennieten, die zich meer identificeren met hun eigen cultuur en taalkundig erfgoed dan met Arabische tradities. Verder leven verschillende nomadische groepen in de woestijngebieden langs de grens, waaronder leden van de Toeareg- en de Teboe-stam.¹⁷⁸

In het eerste artikel van de *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) is opgenomen dat de staat de culturele rechten voor alle onderdelen van de Libische samenleving waarborgt, en dat hun talen beschouwd zullen worden als nationale talen. De Amazighen werden tijdens het bewind van Gaddafi met discriminatie geconfronteerd, waaronder beperkingen in het gebruik van hun eigen taal, het Tamazight. Sinds de val van Gaddafi konden de Amazighen publiekelijk hun taal gebruiken. Kranten en bladen werden in het Tamazight gepubliceerd, en ook werd het Tamazight gebruikt in radio-uitzendingen en op uithangborden. De Amazighen bepleitten bij de nieuwe regering om het Tamazight als één van de officiële talen van Libië te benoemen.¹⁷⁹

Verder werden Libiërs met een donkere huidskleur gediscrimineerd, waaronder degenen uit de sub-Sahara regio. Deze discriminatie werd deels veroorzaakt door beschuldigingen dat Gaddafi Afrikaanse huurlingen zou hebben ingezet tijdens het gewapende conflict. Er waren meldingen dat zowel Libiërs met een donkere huidskleur als Toearegs uit hun huizen in Tripoli gehaald zouden zijn en in detentie centra en gevangenissen vastgehouden zouden worden.¹⁸⁰

In de verslagperiode hebben zich verschillende schermutselingen voorgedaan met een etnische achtergrond (zie 2.5.1 Gewapende conflicten).

4.2 Vrouwen

Op grond van artikel zes van de *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) zijn alle Libiërs voor de wet gelijk. Echter, vanwege traditioneel gedrag en traditionele gewoontes werden vrouwen in de praktijk nog steeds gediscrimineerd. Familierecht, waaronder erfenissen, echtscheiding en het recht op eigen bezit, werd bepaald door de sharia wetgeving. Vrouwen in stedelijke gebieden kregen in toenemende mate te maken met maatschappelijke discriminatie voortvloeiende uit de sharia wetgeving. Op het platteland werd de bewegingsvrijheid van vrouwen, zelfs naar lokale bestemmingen, door maatschappelijke discriminatie beperkt. Dit belemmerde vrouwen ook in hun mogelijkheden om aan het arbeidsproces deel te nemen.¹⁸¹

De *Constitutional Declaration* verbiedt huiselijk geweld. Hoewel geen betrouwbare statistische gegevens beschikbaar waren over de omvang van huiselijk geweld, meldden ngo's dat het algemeen voorkomend was. De wet stelt verkrachting strafbaar, maar in de wet zijn geen bepalingen opgenomen voor wat betreft

¹⁷⁸ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; UK Border Agency: *Libya – Country of Origin Information (COI) report*, 19 december 2012.

¹⁷⁹ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 28 juni 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁸⁰ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁸¹ World Intellectual Property Organization (WIPO): *Libya – Constitutional Declaration*, www.wipo.int, geraadpleegd 28 juni 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

verkrachting binnen het huwelijk. Naar verluidt werden geen gedwongen huwelijken meer gesloten tussen de slachtoffers van verkrachting en hun daders om de daders vervolging te laten ontlopen.¹⁸²

De wet stelt seksuele intimidatie strafbaar, maar er was geen informatie beschikbaar hoe deze wet in de praktijk werd toegepast. Pesterijen en intimidatie tegen vrouwen door milities en extremisten waren volgens maatschappelijke organisaties wijdverbreid, met name als de vrouwen beschuldigd werden van niet-islamitisch gedrag.¹⁸³

De overheid is in Libië de grootste werkgever; mannen en vrouwen die als ambtenaar werkten en over dezelfde opleiding en ervaring beschikten, werden hetzelfde salaris betaald voor vergelijkbare functies. Formeel discrimineerde de private sector niet tussen mannen en vrouwen voor wat betreft toegang tot werk of krediet. In de praktijk verdienden vrouwen echter in het algemeen minder dan mannen voor hetzelfde werk.¹⁸⁴

Tijdens de verkiezingen voor het *General National Congress* verwierven vrouwen in totaal 33 van de 200 zetels (zie 2.4 Politieke ontwikkelingen).¹⁸⁵

4.3 Female Gender Mutilation (FGM)

Voor zover kon worden nagegaan is *Female Gender Mutilation* (FGM) geen gangbare praktijk in Libië. Volgens sommige internationale organisaties zou FGM in de praktijk wel voorkomen, maar dan bij bepaalde (nomaden)stammen. In de verslagperiode zijn geen publieke campagnes gehouden tegen FGM.¹⁸⁶

4.4 LHBT

In Libië wordt het verrichten van homoseksuele handelingen beschouwd als een strafbaar feit waar minimaal drie en maximaal vijf jaar gevangenisstraf op staat; de wet voorziet in een straf voor beide partijen.¹⁸⁷

Het verrichten van homoseksuele handelingen leidt daadwerkelijk tot strafvervolging. In november 2012 arresteerde de Nawasi Brigade, gelieerd aan het ministerie van Binnenlandse Zaken, 12 veronderstelde homoseksuele mannen die deelnamen aan een privé feestje. Leden van de groep maakten hun arrestatie bekend op Facebook, met homofoob commentaar tot gevolg. De mannen werden tijdens hun gevangenschap mishandeld en hun hoofden werden kaalgeschoren; een week later werden ze vrijgelaten.¹⁸⁸

¹⁸² Human Rights Watch (HRW): *A Revolution for All – Women's Rights in the New Libya*, mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁸³ Human Rights Watch (HRW): *A Revolution for All – Women's Rights in the New Libya*, mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁸⁴ Human Rights Watch (HRW): *A Revolution for All – Women's Rights in the New Libya*, mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁸⁵ United Nations Security Council (UNSC): *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012; Economist Intelligence Unit (EIU): *Election commission confirms final result*, 2 augustus 2012.

¹⁸⁶ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁸⁷ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA): *State-sponsored Homophobia*, mei 2012.

¹⁸⁸ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Extremists threaten mutilation and death for seized 'homosexuals'*, www.libyaherald.com, 26 november 2012; Persbericht: *Nawasi brigade releases 12 gay men one week after arrest*, www.libyaherald.com, 29 november 2012; Persbericht: *Libya: Gay men speak out about abductions and beatings by Islamic militia*, www.pinknews.co.uk, 2 december 2012.

Libiërs waren doorgaans geneigd negatieve opvattingen te hebben over de LHBT gemeenschap en homoseksualiteit was sociaal gezien dan ook gestigmatiseerd. Seksuele geaardheid of gender identiteit vormde zo nu en dan de basis voor maatschappelijk geweld, pesterijen, chantage of andere handelingen, in het algemeen op lokaal niveau.¹⁸⁹

Er waren geen meldingen van discriminatie op basis van seksuele oriëntatie of identiteit bij indienstneming, op het gebied van huisvesting, toegang tot het onderwijssysteem of gezondheidszorg. Personen die zulke discriminatie meldden konden te maken krijgen met aanvullend geweld of misbruik.¹⁹⁰

4.5 (Alleenstaande) minderjarigen

Op grond van artikel 36 van de *Law Number (17) of 1992, Organization of Minors Situation* is iemand meerderjarig als hij of zij achttien jaar is. Iemand die meerderjarig is mag trouwen; een vrouw jonger dan achttien jaar mag trouwen indien zij toestemming heeft van haar vader. Zowel voor jongens als meisjes geldt dat als zij eenmaal getrouwd zijn, zij als volwassenen worden beschouwd.

Op grond van artikel 81 van het Libische Wetboek van Strafrecht van 1954 is iemand vanaf achttien jaar handelingsbekwaam. In hetzelfde artikel is bepaald dat een kind strafrechtelijk aansprakelijk is als het veertien jaar of ouder is op het moment dat het kind een misdaad pleegt. De straf wordt in dit soort gevallen met een derde verminderd.

Op grond van artikel 1 en 2 van *Law Number (95) of 1975, Compulsory Education*, begint de leerplicht voor zowel jongens als meisjes vanaf 6 jaar. De leerplicht geldt voor de lagere school en het voorbereidend onderwijs.

Een paspoort hoeft pas aangevraagd te worden als iemand naar het buitenland wil reizen en kan op elke willekeurige leeftijd worden gedaan. Minderjarigen kunnen ook bijgeschreven worden in het paspoort van de vader of de moeder. Een minderjarige kan naar verluidt niet zelfstandig een paspoort aanvragen, maar dient vergezeld te zijn van één van zijn of haar ouders.

Vanaf de zestienjarige leeftijd is het in Libië zowel voor mannen als vrouwen verplicht over een identiteitskaart te beschikken om zich te kunnen identificeren. In de praktijk echter beschikt niet iedereen vanaf zestien jaar over een identiteitskaart (zie 3.2.5.1 Nationaal Identiteitsnummer, 3.2.5.2 Identiteitsdocumenten en 3.2.5.3 Reisdocumenten).

Libië is geen partij bij de 1980 Haagse Verdrag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen.¹⁹¹

4.6 Dienstplichtweigeraars en desertie

Sinds de val van Gaddafi is het ministerie van Defensie bezig met de reorganisatie van de strijdkrachten (zie 2.5.3 Libische veiligheidssector en 2.5.3.1 Strijdkrachten). Het *General National Congress* heeft nog geen mededelingen gedaan over een

¹⁸⁹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; Persbericht: *Libya: Gay men speak out about abductions and beatings by Islamic militia*, www.pinknews.co.uk, 2 december 2012.

¹⁹⁰ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁹¹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

mogelijke invoering van een dienstplicht. Het is dan ook nog niet bekend hoe nieuwe wetgeving inzake dienstplichtweigeraars en desertie er gaat uitzien.¹⁹²

¹⁹² Voor een beschrijving van de militaire dienstplicht onder het bewind van Gaddafi wordt verwezen naar het Algemeen Ambtsbericht Libië van mei 2012.
UK Border Agency: *Libya – Country of Origin Information (COI) report*, 19 december 2012.

5 Migratieproblematiek

5.1 Migratiefactoren of –oorzaken

Sinds het einde van het gewapende conflict in Libië, oktober 2011, is het aantal ontheemden aanzienlijk teruggelopen: van ongeveer 243.000 ontheemden tot ruim 59.000 in april 2013. Sinds de val van Gaddafi slaagden de meeste ontheemden erin weer terug te keren, maar degenen die zijn bewind steunden kunnen nog niet terug, onder meer uit angst voor represailles.¹⁹³

De meeste ontheemden zijn inwoners uit de stad Tawergha, ongeveer 30.000 Tawergha's. Sommige wonen in gehuurde appartementen, maar de meeste Tawergha's zijn verspreid over de ongeveer 132 kampen voor ontheemden in Libië. Hun terugkeer wordt tegengehouden door milities uit Misrata, omdat troepen van Gaddafi de stad Tawergha tijdens het gewapende conflict gebruikten als uitvalsbasis. Milities in Misrata beschuldigen de Tawergha's ervan aan de kant van Gaddafi te hebben gevochten en van het plegen van oorlogsmisdaden. Onderzoek door Human Rights Watch heeft uitgewezen dat in Tawergha ruim 1.500 gebouwen zijn vernield als gevolg van brandstichting, zijn opgeblazen, of met behulp van een bulldozer met de grond gelijk zijn gemaakt. De resultaten van het onderzoek werden naar verluidt bevestigd door een video waarin leden van de *Katibet al-Ahrar* militie deelnamen aan de verwoesting van de stad.¹⁹⁴

De Tawergha's kondigden aan op 25 juni 2013 te willen terugkeren naar hun stad. De lokale raad van Tawergha en vertegenwoordiger van de ontheemde Tawergha gemeenschap besloten na waarschuwingen van de regering, religieuze leiders, stamhoofden en UNSMIL (zie 5.3.1 UNSMIL) over mogelijke confrontaties met groepen die tegen de terugkeer van de Tawergha's zijn, de terugkeer uit te stellen. Desalniettemin heeft een kleine groep Tawergha's uit Benghazi, bestaande uit een konvooi van ongeveer 40 auto's, geprobeerd de stad Tawergha te bereiken, een reis van ongeveer 750 kilometer. Na ongeveer 150 kilometer werd het konvooi bij de stad Ajdabiya door lokale autoriteiten tegengehouden en teruggestuurd.¹⁹⁵

Ook inwoners van steden en streken waar zwaar werd gevochten tijdens het gewapende conflict van 2011 konden nog niet terugkeren, zoals van de steden Sirte (ongeveer 9.400 inwoners), Nafusa Mountain regio (ongeveer 9.200), Misrata (ongeveer 6.100) en Ghadames (ongeveer 2.400).¹⁹⁶

Ontheemden waren kwetsbaar voor onder meer gewapende aanvallen, willekeurige detentie, mensensmokkel, dwangarbeid en *gender-based* geweld. Milities, al of niet gelieerd aan de overheid, en andere gewapende groepen die niet onder controle stonden van de overheid waren hiervoor verantwoordelijk. Ontheemden uit steden en van stammen waarvan bekend was dat zij loyaal waren aan het bewind van Gaddafi, waaronder Tawergha's, Gwelish en Mashashiya's, ondervonden bovendien

¹⁹³ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – May 2013*, mei 2013; Internal Displacement Monitoring Center (IDMC): *Global Overview 2012, Internal displacement in the Middle East and North Africa*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁹⁴ Human Rights Watch (HRW): *Libya: Displaced People from Tawergha Barred From Return*, 27 juni 2013; Internal Displacement Monitoring Center (IDMC): *Global Overview 2012, Internal displacement in the Middle East and North Africa*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁹⁵ Human Rights Watch (HRW): *Libya: Displaced People from Tawergha Barred From Return*, 27 juni 2013; Persbericht: *Crisis diffused as Tawergha return delayed*, www.libyaherald.com, 24 juni 2013.

¹⁹⁶ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – May 2013*, mei 2013; Internal Displacement Monitoring Center (IDMC): *Global Overview 2012, Internal displacement in the Middle East and North Africa*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

pesterijen, intimidatie en discriminatie. Libiërs met een donkere huidskleur waren in het bijzonder kwetsbaar voor pesterijen en mishandeling door milities.¹⁹⁷

Vanwege het ontbreken van een effectief overheidsprogramma voor ontheemden verleenden internationale humanitaire organisaties en ngo's assistentie, waaronder ondersteuning bij terugkeer. De interim-regeringen waren niet in staat een veilige vrijwillige terugkeer of hervestiging van ontheemden in gang te zetten. Ook ontbrak het aan geschikte wetgeving en beleid.¹⁹⁸

In vergelijking met de situatie vóór het gewapende conflict van 2011 is het aantal vluchtelingen in Libië in de verslagperiode afgenomen. Vanwege de situatie in Syrië is het aantal asielzoekers in Libië echter sterk toegenomen. Op 31 juli 2013 stonden in de database van de UNHCR in Libië 7.638 vluchtelingen geregistreerd en 17.835 asielzoekers. De meeste vluchtelingen kwamen uit Palestina (3.740 personen) en Irak (2.480). Andere landen waar (veel) kleinere aantallen vluchtelingen vandaan kwamen waren onder andere Sudan, Eritrea, Somalië en Ethiopië. De meeste asielzoekers kwamen uit Syrië (12.383 personen), gevolgd door Eritrea (2.381) en Somalië (1.461). Andere landen waar (veel) kleinere aantallen asielzoekers vandaan kwamen waren onder andere Irak, Ethiopië, Sudan en Palestina.¹⁹⁹

De *Constitutional Declaration* (zie 3.1.1 Grondwet) erkent het recht op asiel en verbiedt gedwongen terugkeer van asielzoekers. Echter, door het ontbreken van een Libische asielwet en het ontbreken van een overeenkomst tussen de UNHCR en de Libische overheid is de bescherming van vluchtelingen en asielzoekers niet duidelijk gewaarborgd. In de praktijk werden asielzoekers van rechtswege niet erkend als een andere categorie dan "migranten zonder verblijfsvergunning". Daardoor werden vluchtelingen en asielzoekers onderworpen aan wetgeving die van toepassing was op illegale migranten, en werden ze vaak gevangen gezet met criminelen.²⁰⁰

Ook na oktober 2011 bleven illegale migranten Libië binnenkomen via de poreuze zuidelijke grenzen. Schattingen liepen uiteen van enige honderden tot enige duizenden Afrikanen uit de sub-Sahara regio. In de verslagperiode werden door de overheid en de milities duizenden gevangenen vrijgelaten. Geschat wordt dat tussen de 1.500 en de 2.500 Afrikanen uit de sub-Sahara regio nog gevangen zitten. UNHCR, ICRC, IOM, HRW en andere organisaties bezochten veel detentie centra om basishulp te bieden, waaronder sanitaire zorg en gezondheidszorg, vluchtelingenregistratie en het geven van deskundig advies. Gedetineerden die een mogelijke vluchtelingenstatus zouden kunnen krijgen hadden geen toegang tot de procedures van een statusbepaling.²⁰¹

De migratie naar Europa via Libië en het Middellandse Zeegebied ging onverminderd door. In juli 2012 werden 15 boten afkomstig uit Libië onderschept waarvan zes boten Italië bereikten en drie boten Malta. Zes boten werden onderschept door de Libische kustwacht en keerden terug naar Libië. In totaal waren ongeveer 1.000 personen aan boord, voornamelijk uit Eritrea, Somalië, Sudan en Ethiopië. In november 2012 zouden meer dan 1.000 personen vanuit Libië met boten Italië en

¹⁹⁷ Amnesty International: *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013; Internal Displacement Monitoring Center (IDMC): *Global Overview 2012, Internal displacement in the Middle East and North Africa*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – May 2013*, mei 2013.

¹⁹⁸ Internal Displacement Monitoring Center (IDMC): *Global Overview 2012, Internal displacement in the Middle East and North Africa*, 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

¹⁹⁹ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – July 2013*, juli 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

²⁰⁰ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – July 2013*, juli 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – May 2013*, mei 2013; United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – April 2013*, april 2013.

²⁰¹ United States Department of State: *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013.

Malta hebben bereikt. De UNHCR schat dat in de eerste zes maanden van 2013 ongeveer 6.700 migranten en asielzoekers vanuit Libië zijn geland in Italië en Malta, tweemaal zoveel als in 2012. De bootvluchtelingen komen voornamelijk uit Somalië, Eritrea, Ethiopië, Sudan, maar ook uit Bangladesh, Egypte, Gambia en Ivoorkust. In juli 2013 bereikten 21 boten met ongeveer 3.317 personen aan boord, waaronder vluchtelingen uit Syrië, vanuit Libië de Italiaanse en Maltese kust.²⁰²

5.2 Opvang in de regio

Als gevolg van het gewapend conflict in Libië werden veel vluchtelingen opgevangen in kamp Sallum aan de grens met Egypte en kamp Choucha aan de grens met Tunesië.²⁰³

In kamp Sallum verblijven momenteel ongeveer 900 vluchtelingen en zo'n 350 asielzoekers. In december 2012 heeft de Egyptische overheid de UNHCR gevraagd om geen vluchtelingen meer in kamp Sallum te registreren. Maar de vluchtelingen bleven komen en momenteel verblijven er ongeveer 60 vluchtelingen die niet zijn geregistreerd en geen hulp ontvangen. De UNHCR probeert overeenstemming te bereiken met de Egyptische overheid voor wat betreft de overgebleven asielzoekers. UNHCR is voornemens kamp Sallum in het eerste kwartaal van 2014 te sluiten.²⁰⁴

Transitkamp Choucha is op 30 juni 2013 door de UNHCR gesloten. Alle diensten en activiteiten van het kamp zijn door de UNHCR overgedragen aan nabijgelegen steden, zoals Ben Gardane en Medenine. In de steden hebben vluchtelingen de garantie dat zij toegang hebben tot basisvoorzieningen, zoals gezondheidszorg en onderwijs. Verder ontvingen zij van de *Tunesian Red Crescent* (het lokale Rode Kruis) een tegemoetkoming in de verhuiskosten en andere ondersteuning. De sluiting van het kamp heeft de steun van de Tunesische autoriteiten, die bereid zijn om een tijdelijke verblijfsvergunning te verstrekken aan ongeveer 250 vluchtelingen die niet gehervestigd worden in derde landen. In het kamp verblijven nog ongeveer 650 vluchtelingen die weigeren te vertrekken.²⁰⁵

5.3 Activiteiten internationale organisaties

Hieronder volgt een niet uitputtend overzicht van een aantal VN- en internationale organisaties die in Libië actief zijn.

5.3.1 UNSMIL

Het mandaat van de UNSMIL in Libië bestaat uit onder andere uit het verlenen van assistentie aan en ondersteuning van de Libische overheid op het gebied van het democratische transitieproces, bevordering van de rechtsstaat en het monitoren en beschermen van mensenrechten, en het herstellen van de openbare veiligheid.

²⁰² United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – July 2013*, juli 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – June 2013*, juni 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – May 2013*, mei 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – November 2012*, november 2012; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR Libya, External update – July 2012*, July 2012.

²⁰³ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR closes camp in south Tunisia, moves services to urban areas*, 2 juli 2013; United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *Depression grips forgotten refugees stranded at Egyptian-Libyan border*, 26 juni 2013.

²⁰⁴ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *Depression grips forgotten refugees stranded at Egyptian-Libyan border*, 26 juni 2013.

²⁰⁵ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *UNHCR closes camp in south Tunisia, moves services to urban areas*, 2 juli 2013; Persbericht: *Refugees from Libya refuse to leave closed Choucha camp*, www.libyaherald.com, 30 juni 2013.

Per resolutie 2095 van de VN Veiligheidsraad van 14 maart 2013 werd het mandaat van de *United Nations Support Mission in Libya* (UNSMIL) met twaalf maanden verlengd.²⁰⁶

5.3.2 UNDP

Het *United Nations Development Programme* (UNDP) Country Office in Libië houdt zich bezig met ondersteuning op het gebied van onder andere openbaar bestuur, transitional justice en de rechtsstaat.²⁰⁷

5.3.3 UNHCR

De UNHCR in Libië heeft zijn focus verlegd van humanitaire noodhulp naar lange termijn acties ter ondersteuning van de invoering van een nationaal asielsysteem. Vanwege het ontbreken van nationale wetgeving op asielgebied registreert de UNHCR vluchtelingen in Libië en zal de UNHCR in overleg met de regering voor deze groep duurzame oplossingen nastreven. Verder richt de UNHCR zich op het verbeteren van de bescherming en ondersteuning van vluchtelingen, asielzoekers en ontheemden in de stedelijke gebieden, kampen en detentie centra.²⁰⁸

De UNHCR heeft (nog) geen officieel standpunt ingenomen met betrekking tot terugkeer van afgewezen asielzoekers uit Libië. Volgens een persbericht van de Voice of America zou een woordvoerder gezegd hebben dat, gezien de situatie in Libië, de UNHCR van mening is dat gedwongen terugkeer of het terugsturen van vluchtelingen naar Libië geen optie is.²⁰⁹

5.3.4 UNICEF

Het accent van de ondersteuning door UNICEF ligt op het gebied van onder andere basisonderwijs, kindbescherming en kennismanagement. UNICEF werkt daarbij samen met onder meer het ministerie van Onderwijs, het ministerie van Sociale Zaken, UNESCO, universiteiten en andere relevante partners op deze gebieden.²¹⁰

5.3.5 IOM

De IOM houden zich onder andere bezig met de gezondheidszorg, bestrijding van mensenhandel en migratievraagstukken. De IOM werkt daarvoor samen met de regering en ondersteunt het ministerie van Gezondheid, Binnenlandse Zaken en het Departement ter Bestrijding van Illegale Migratie.²¹¹

5.3.6 ICRC

In mei en augustus 2012 werden staf en gebouwen van het ICRC in Misrata en Benghazi aangevallen. Het ICRC besloot vervolgens hun activiteiten in beide steden te staken. Het ICRC kantoor in Misrata is bijna weer volledig operationeel en in Benghazi is het ICRC begonnen het kantoor weer operationeel te maken. Het ICRC heeft ook een kantoor in Sabha.

²⁰⁶ United Nations Security Council (UNSC): *Resolution 2095 (2013)*, S/RES/2095 (2013), 14 maart 2013; United Nations in Libya: *UNSMIL background*, www.unsmil.unmissions.org, geraadpleegd op 12 maart 2013.

²⁰⁷ United Nations in Libya: *UN in Libya, United Nations Development Programme (UNDP)*, www.unsmil.unmissions.org, geraadpleegd op 12 maart 2013.

²⁰⁸ United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): *2013 UNHCR country operations profile – Libya*, 2013.

²⁰⁹ Persbericht: *Malta forced to Cancel Repatriation of African Refugees*, www.voanews.com, 10 juli 2013; United Nations in Libya: *UN in Libya, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)*, www.unsmil.unmissions.org, geraadpleegd op 12 maart 2013.

²¹⁰ United Nations in Libya: *UN in Libya, United Nations Development Programme (UNDP)*, www.unsmil.unmissions.org, geraadpleegd op 12 maart 2013.

²¹¹ United Nations in Libya: *UN in Libya, International Organization for Migration (IOM)*, www.unsmil.unmissions.org, geraadpleegd op 12 maart 2013.

De activiteiten van het *International Committee of the Red Cross* (ICRC) in Libië richten zich voornamelijk op monitoring van de situatie van gedetineerden, het opruimen van niet-geëxplodeerde munitie en het bijstaan van ontheemden in het gehele land. De ICRC traint ook functionarissen van het Libische ministerie van Defensie, het leger, militieleiders in Tripoli, Misrata, Benghazi en de Nafusa Mountain regio, evenals de *Libya Red Crescent* (het lokale Rode Kruis) op het gebied van internationaal humanitair recht.²¹²

²¹² International Committee of the Red Cross (ICRC): *Libya: What the ICRC did in 2012, Facts and Figures*, 20 februari 2013.

6 Bijlagen

6.1 Literatuurlijst

African Union:

- *List of countries which have signed, ratified/acceded to the African Charter of Human and Peoples' Rights - Libya*, geraadpleegd 22 april 2013;
- *List of countries which have signed, ratified/acceded to the African Charter of Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa - Libya*, geraadpleegd 22 april 2013.

Amnesty International:

- *Amnesty International Annual Report 2013 – Libya*, 23 mei 2013;
- *Libya: Media attacked as tensions rise over Political Isolation Law*, 8 maart 2013;
- *Libya: Central government must protect Kufra residents from militia clashes*, 22 april 2012.

BBC News:

- *Deadly clashes after Libya protest*, 9 juni 2013;
- *Libya GNC Chairman Muhammad al-Magariief resigns*, 28 mei 2013;
- *Tripoli: French embassy in Libya hit by car bomb*, 23 april 2013;
- *Libya orders borders in south closed*, 16 december 2012;
- *Libya profile - Chairman of the General National Congress: Mohamed Magariief*, 10 december 2012;
- *Libya profile*, 8 december 2011.

Central Intelligence Agency (CIA):

- *The World Factbook*, 19 februari 2013.

Economist Intelligence Unit (EIU):

- *Country Report Libya*, 31 mei 2013;
- *Country Report Libya*, 12 maart 2013;
- *Parliament votes for election to constitutional commission*, 8 februari 2013;
- *New government officially takes over*, 19 november 2012;
- *Cabinet approved but six ministers face investigation*, 2 november 2012;
- *Prime minister-elect presents cabinet*, 30 oktober 2012;
- *Bani Walid is captured after a week-long battle*, 29 oktober 2012;
- *Government-backed militias launch attack on Bani Walid*, 19 oktober 2012;
- *New prime minister elected*, 15 oktober 2012;
- *Prime minister ousted by General National Congress*, 9 oktober 2012;
- *Prime minister-elect submits cabinet line-up to parliament*, 4 oktober 2012;
- *Congress warns prime minister over delay to government*, 27 september 2012;
- *First elected prime minister takes office*, 14 september 2012;
- *US ambassador dies following attack on Benghazi consulate*, 12 september 2012;
- *Interior minister resigns*, 28 augustus 2012;
- *Opposition figure elected president of parliament*, 10 augustus 2012;
- *Election commission confirms final result*, 2 augustus 2012;
- *National Forces Alliance wins 39 seats*, 19 juli 2012;
- *Libyans head to the polls*, 6 juli 2012;
- *Election preceded by violence*, 3 juli 2012;

- *Election Delayed*, 19 juni 2012.

Ethnologue:

- *Libya*, www.ethnologue.com, geraadpleegd 18 maart 2013.

Freedom House:

- *Freedom of the Press 2013*, 1 mei 2013.

High National Election Commission:

- *Law No. (4) of 2012 on the Election of the General National Congress*, 28 januari 2012.

Human Rights Watch (HRW):

- *Libya: Displaced People from Tawergha Barred From Return*, 27 juni 2013;
- *For Libya to end the violence, it needs to shut down the militias*, 18 juni 2013;
- *A Revolution for All – Women's Rights in the New Libya*, mei 2013;
- *Libya: Ensure Abdallah Sanussi Access to Lawyer*, 17 april 2013;
- *World Report 2013 – Libya*, 31 januari 2013;
- *Libya: Amend New Special Procedures Law*, 10 juli 2012.

Internal Displacement Monitoring Center (IDMC):

- *Global Overview 2012, Internal displacement in the Middle East and North Africa*, 2013.

International Committee of the Red Cross (ICRC):

- *Libyan Arabh Jamahiriya, victims of armed conflicts / other treaties related to IHL*, geraadpleegd op 22 april 2013;
- *Libya: Thousands need help following tribal clashes in Nafusa mountains*, 7 maart 2013;
- *Libya: What the ICRC did in 2012, Facts and Figures*, 20 februari 2013;
- *States Party to the Following International Humanitarian Law and Other Related Treaties as of 18-Apr-2013, Libya*, geraadpleegd op 22 april 2013.

International Criminal Court (ICC):

- *Situation in Libya in the case of the Prosecutor v. Saif Al-Islam Gaddafi and Abdullah Al-Senussi*, No. ICC-01/11-01/11, 28 maart 2013.

International Crisis Group (ICG):

- *Trial by Error: Justice in Post-Qadhafi Libya*, 17 april 2013.

International Legal Assistance Consortium (ILAC):

- *ILAC Rule of Law Assessment Report: Libya 2013*, 2013.

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA):

- *State-sponsored Homophobia*, mei 2012.

Journal of North African Studies:

- *Rebels with a pen: observations on the newly emerging media landscape in Libya*, 22 februari 2013.

Libyan Investment:

- *Approval of Religious and National Holidays in New Libya*, 11 januari 2012.

UK Border Agency:

- *Libya – Country of Origin Information (COI) report*, 19 december 2012.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR):

- *UNHCR closes camp in south Tunisia, moves services to urban areas*, 2 juli 2013;
- *Depression grips forgotten refugees stranded at Egyptian-Libyan border*, 26 juni 2013;
- *UNHCR Libya, External update – July 2013*, juli 2013;
- *UNHCR Libya, External update – June 2013*, juni 2013;
- *UNHCR Libya, External update – May 2013*, mei 2013;
- *UNHCR Libya, External update – July 2012*, juli 2012;
- *UNHCR Libya, External update – November 2012*, november 2012.

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) – Refworld:

- *Law Number (24) for 2010/1378 On The Libyan Nationality*, geraadpleegd 5 juli 2013.

United Nations in Libya:

- *UNSMIL background*, geraadpleegd op 12 maart 2013;
- *United Nations Development Programme (UNDP)*, geraadpleegd op 12 maart 2013;
- *United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR)*, geraadpleegd op 12 maart 2013;
- *United Nations Children's Fund (UNICEF)*, geraadpleegd op 12 maart 2013;
- *International Organization for Migration (IOM)*, geraadpleegd op 12 maart 2013.

United Nations Security Council (UNSC):

- *Briefing to the Security Council - Special Representative of the Secretary-General and Head of Unsmil, Tarik Mitri*, 18 juni 2013;
- *Libya's road to democracy faces political, security challenges arising from decades of authoritarian, dysfunctional rule, Council told*, SC/11036, 18 juni 2013;
- *June 2013 Monthly Forecast Libya*, 31 mei 2013;
- *Resolution 2095 (2013)*, S/RES/2095 (2013), 14 maart 2013;
- *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2013/104, 21 februari 2013;
- *Report of the Secretary-General on the United Nations Support Mission in Libya*, S/2012/675, 30 augustus 2012.

United States Department of State:

- *Country Reports on Human Rights Practices for 2012 – Libya*, 2013;
- *International Religious Freedom Report for 2012*, 2013.

World Intellectual Property Organization (WIPO):

- *Libya – Constitutional Declaration*, geraadpleegd 15 maart 2013.

6.2 Persberichten

- *Explosion at Egyptian consulate in Benghazi,* 17 augustus 2013
www.libyaherald.com,
- *Bomb injures guard at Egypt's mission in Benghazi, Libya,* 17 augustus 2013
www.reuters.com,
- *Libyan prisoners escape after attack on convoy,* 2 augustus 2013
www.aljazeera.com,
- *Libya Appoints New Army Chief,* www.allafrica.com, 1 augustus 2013
- *Car-bomb defused outside Radisson Blue Hotel,* 30 juli 2013
www.libyaherald.com,
- *Car bomb defused outside luxury Libya hotel,* 30 juli 2013
www.aljazeera.com,
- *Ruim 40 gewonden na bomaanslagen in Libië,* 29 juli 2013
www.telegraaf.nl,
- *Islamist party office attacked as Libya violence persists,* 29 juli 2013
www.reuters.com,
- *Massive jailbreak near Benghazi – 1.182 convicts on the run,* 27 juli 2013
www.libyaherald.com,
- *Libya PM to reshuffle cabinet, cut ministries after killings,* 27 juli 2013
www.reuters.com,
- *Amid Protests, Inmates Escape From Libyan Prison,* 27 juli 2013
www.nytimes.com,
- *Rocket attack in Libyan capital near tower housing embassies,* 23 juli 2013
www.reuters.com,
- *GNC backs new Islamic Affairs minister,* 14 juli 2013
www.libyaherald.com,
- *Malta forced to Cancel Repatriation of African Refugees,* 10 juli 2013
www.voanews.com,
- *Benghazi car bomb kills Kadhafi colonel,* 9 juli 2013
www.magharebia.com,
- *Second Benghazi booby-trap car killing in 12 days,* 8 juli 2013
www.libyaherald.com,
- *Army Officer Survives Assassination Attempt in Benghazi,* 5 juli 2013
www.tripolipost.com,
- *Hamid Al-Hassi injured in Benghazi attack – two* 4 juli 2013

companions die, www.libyaherald.com,

- *Refugees from Libya refuse to leave closed Choucha camp,* 30 juni 2013
www.libyaherald.com,
- *Armed groups clash in Libyan capital for second day,* 26 juni 2013
www.reuters.com,
- *Car bomb kills army intelligence officer in Libya's Benghazi,* 26 juni 2013
www.reuters.com,
- *Petroleum Facilities Guards clash in Tripoli's Salahaddin area,* 25 juni 2013
www.libyaherald.com,
- *Nuri Ali Abu Sahmai elected Congress President,* 25 juni 2013
www.libyaherald.com,
- *Crisis diffused as Tawergha return delayed,* 24 juni 2013
www.libyaherald.com,
- *Lawyers slam "alarming" growth of attacks on judiciary,* 19 juni 2013
www.libyaherald.com,
- *Judge shot dead outside court in eastern Libyan city,* 16 juni 2013
www.reuters.com,
- *Six Libyan soldiers killed in Benghazi violence,* 15 juni 2013
www.reuters.com,
- *Derna judge murdered outside courthouse,* 13 juni 2013
www.libyaherald.com,
- *Militias in Libya Given Ultimatum to Lay Down Arms or Join Army,* 12 juni 2013
www.tripolipost.com,
- *Bomb Found Planted Under Italian embassy Car in Libya,* 12 juni 2013
www.tripolipost.com,
- *Bomb found under Italian diplomatic car in Tripoli,* 11 juni 2013
www.reuters.com,
- *Journalists attacked, threatened and abducted by militias,* 11 juni 2013
www.rsf.org,
- *Libya Army Chief Vows End to Militias This Year,* 11 juni 2013
www.abcnews.go.com,
- *Libya Army Chief Resigns Following Weekend Clashes in Benghazi,* 11 juni 2013
www.tripolipost.com,
- *Violence Against Libyan Protesters Threatens to Undercut Power of Militias,* 9 juni 2013
www.nytimes.com,
- *Benghazi Libya Shield Protests at least 27 dead,* 9 juni 2013

- www.libyaherald.com,
- *27 Dead, 117 Wounded in Protests Against Rebel Base in Benghazi*, www.tripolipost.com, 9 juni 2013
 - *Libya: Elections of Municipality Councils to Take Place Soon*, www.tripolipost.com, 6 juni 2013
 - *Registration for municipal elections this month*, www.libyaherald.com, 2 juni 2013
 - *Magarief resigns as GNC head – in anticipation of being forced out by Isolation Law*, www.libyaherald.com, 28 mei 2013
 - *Statement of Registration End*, www.hnec.ly, 23 mei 2012
 - *Exhumation of Tawergha mass grave complete*, www.libyaherald.com, 18 mei 2013
 - *Mass grave found near Libyan town of Tawergha*, www.saudigazette.com, 17 mei 2013
 - *Libya: At least 25 bodies may be buried in mass grave site*, www.upi.com, 16 mei 2013
 - *Political Isolation Law: the full text*, www.libyaherald.com, 14 mei 2013
 - *Car Bomb Kills at Least 4 in Libya*, www.nytimes.com, 13 mei 2013
 - *Grand Mufti in London for tests after collapsing*, www.libyaherald.com, 7 mei 2013
 - *New ID numbers "issued to over 80 percent of population"*, www.libyaherald.com, 6 mei 2013
 - *Libyans bans ex-Gaddafi officials from office*, www.aljazeera.com, 5 mei 2013
 - *Three journalists briefly abducted in Libya*, www.cjp.org, 3 mei 2013
 - *Multiple kidnappings of media workers*, www.rsf.org, 29 april 2013
 - *Libya car bomb hits French embassy, wounds guards*, www.reuters.com, 23 april 2013
 - *Libya: NC Names Commission to Prepare the Drafting of Libyan Constitution*, www.tripolipost.com, 19 april 2013
 - *Congress names committee members to draft Constitutional Commission election law*, www.libyaherald.com, 15 april 2013
 - *The Constitutional Commission will be elected and the political isolation law is constitutional, rules Congress*, 11 april 2013

www.libyaherald.com,

- *Thousands of Libyan families displaced in the Nafusa Mountains*, www.irinnews.org, 2 april 2013
- *Libya imprisons American for Allegedly Proselytizing Christianity in Benghazi*, www.cnsnews.com, 25 maart 2013
- *PM offices surrounded by armed protestors*, www.libyaherald.com, 25 maart 2013
- *Attorney General resigns, replaced by Supreme Court advisor*, www.libyaherald.com, 17 maart 2013
- *Tobruk bank robbers condemned to death*, www.libyaherald.com, 13 maart 2013
- *Gunmen storm Tripoli TV station, still holding two people*, www.rsf.org, 8 maart 2013
- *Gunmen attack Libyan TV station, abduct journalists*, www.cpj.org, 8 maart 2013
- *Libya interim leaders' car comes under fire*, www.aljazeera.com, 6 maart 2013
- *GNC members held hostage by armed demonstrators – one member hit on the head*, www.libyaherald.com, 6 maart 2013
- *Supreme Court nullifies NTC's Constitutional Commission elections, but leaves it to Congress*, www.libyaherald.com, 28 februari 2013
- *Turkey and Libya draw closer over police training*, www.libyaherald.com, 19 februari 2013
- *Libya's new biometric passport officially revealed*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013
- *"The new National Identity Number has been issued to over 6 million Libyans": Deputy Prime Minister Abdulsalam Al-Gadi*, www.libyaherald.com, 8 februari 2013
- *Congress opts for an elected Constitutional Commission*, www.libyaherald.com, 6 februari 2013
- *Threats and violence against journalists reach alarming level*, www.rsf.org, 5 februari 2013
- *Opinion: Prosecutor General's Office makes statement on various issues*, www.libyaherald.com, 12 januari 2013
- *GNC officially renames Libya the "State of Libya" – until the new constitution*, www.libyaherald.com, 9 januari 2013

- *Libyan revolution casualties lower than expected, says new government, www.guardian.co.uk,* 8 januari 2013
- *Casualty figures exaggerated, says Ministry, www.libyaherald.com,* 7 januari 2013
- *Details emerge of attack on Magarief in Sebha, www.libyaherald.com,* 6 januari 2013
- *Thousands of Libyan gunmen sign up for police training, www.reuters.com,* 6 januari 2013
- *Interior Ministry boosts efforts to integrate SSC into police, www.libyaherald.com,* 1 januari 2013
- *Attack in Libya at Coptic Christian Site Kills 2, www.nytimes.com,* 31 december 2012
- *Libya: Gay men speak out about abductions and beatings by Islamic militia, www.pinknews.co.uk,* 2 december 2012
- *Supreme Judicial Council committed to restructuring Libyan judicial system, www.libyaherald.com,* 29 november 2012
- *Nawasi brigade releases 12 gay men one week after arrest, www.libyaherald.com,* 29 november 2012
- *Extremists threaten mutilation and death for seized 'homosexuals', www.libyaherald.com,* 26 november 2012
- *Libyan Town Under Siege Is a Center of Resistance to the New Government, www.nytimes.com,* 21 oktober 2012
- *Freedom of information threatened by visa refusals, filming bans and arbitrary arrest, www.rsf.org,* 1 oktober 2012
- *UNESCO calls for immediate stop to destruction of Sufi religious sites in Libya, www.un.org,* 28 augustus 2012
- *Iran Red Crescent team 'kidnapped' in Libya, www.aljazeera.com,* 31 juli 2012
- *Libya Election Results Put Liberal Alliance First, www.rferl.org,* 18 juli 2012
- *Sheikh Sadeq Al-Ghariani distances himself from the use of his photos in the election campaign, www.libyaherald.com,* 21 juni 2012
- *The starting date of the electoral campaign, www.hnec.ly,* 16 juni 2012
- *Government sends army to Nafusa Mountains in bid to end clashes, www.libyaherald.com,* 16 juni 2012
- *30 arrested after Libyan airport standoff, www.cnn.com,* 5 juni 2012

- *Deadly clashes in Libyan border town, www.aljazeera.com,* 16 mei 2012
- *Fresh fighting erupts in Kufra, www.libyaherald.com,* 21 april 2012
- *Government fails to halt western Libya militia clash, www.reuters.com,* 3 april 2012

6.3 Afkortingenlijst

CCMCE	- Central Committee for Municipal Council Elections
CIA	- Central Intelligence Agency
COI	- Country of Origin Information
EIU	- Economist Intelligence Unit
FGM	- Female Gender Mutilation
GNC	- General National Congress
HNEC	- High National Election Commission
HRW	- Human Rights Watch
ICC	- International Criminal Court
ICG	- International Crisis Group
ICRC	- International Committee of the Red Cross
IDMC	- Internal Displacement Monitoring Center
ILAC	- International Legal Assistance Consortium
ILGA	- International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association
IOM	- International Organization for Migration
JCP	- Justice and Construction Party
LGBT	- Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender
NFA	- National Forces Alliance
Ngo	- Niet-gouvernementele organisatie
NTC	- National Transitional Council
PFG	- Petroleum Facilities Guards
SSC	- Supreme Security Committee
UNDP	- United Nations Development Programme
UNESCO	- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNHCR	- United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	- United Nations Children's Fund
UNSC	- United Nations Security Council
UNSMIL	- United Nations Support Mission in Libya
VN	- Verenigde Naties
WICS	- World Islamic Call Society
WIPO	- World Intellectual Property Organization

6.4

Websites

www.abcnews.go.com
www.africa-union.org
www.aljazeera.com
www.allafrica.com

www.bbc.co.uk
www.britannica.com

www.cjp.org

www.ethnologue.com

www.guardian.co.uk

www.handsoffcain.org
www.hnec.ly

www.icrc.org
www.irinnews.org

www.libyaherald.com

www.nid.gov.ly
www.nytimes.com

www.pinknews.co.uk

www.reuters.com
www.rferl.org
www.rsf.org

www.saudigazette.com

www.temehu.com
www.tripolipost.com

www.un.org
www.unhcr.org
www.unsmil.unmissions.org
www.upi.com

www.wipo.int

6.5 Overzichtskaart Libië

